Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav asijských studií - Koreanistika

Bakalářská práce

Nikita Hudcová

Letní olympijské hry v Soulu se zřetelem na lokální mediální pokrytí

The Summer Olympics in Seoul with regard to Local Media Coverage

Praha 2023

Vedoucí práce: Mgr. Karolína Šamánková

Poděkování:
Ráda bych na tomto místě poděkovala Mgr. Karolíně Šamánkové za veškeré rady, přípomínky, ochotu a čas, který mé bakalářské práci věnovala.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 19. května 2023

Nikita Hudcová

Klíčová slova (česky)

Letní olympijské hry, Korejská republika, Jižní Korea, jihokorejská média, mediální pokrytí

Klíčová slova (anglicky):

Summer Olympic Games, Republic of Korea, South Korea, South Korean media, medial coverage

Abstrakt (česky)

Tématem této práce jsou Letní olympijské hry 1988, které se konaly v jihokorejském hlavním městě, Sŏulu. Hlavním cílem je na základě vybraných novinových článků zjistit, jak tamní média olympiádu prezentovala. Tato bakalářská práce je rozdělena na tři části. V úvodní části nastíním politické dění v Korejské republice. Druhá část je věnována samotným olympijským hrám, kde popíšu okolnosti zvolení Jižní Koreje coby organizátora a následné přípravy. Hlavní část práce představuje problematiku médií v Koreji a následně analyzuje mediální pokrytí Letních olympijských her v Sŏulu.

Abstract (in English):

The topic of this thesis is the Summer Olympic Games 1988 which were held in South Korean capital city, Sŏul. The purpose of this study is to find out how the local media presented the Olympics, based on chosen newspapers articles. This bachelor's thesis is divided into three parts. The first part is set to introduce the political situation in the Republic of Korea. The second part is dedicated to the Olympic Games as I will describe the circumstances of South Korea being the host city and preparations. The main part belongs to the introduction of South Korean media and their coverage of the Summer Olympic Games in Seoul.

OBSAH

ÚVOD 1

1 HISTORICKO-POLITICKÝ KONTEXT 4

1.1 Politická situace 4

1.2 Ekonomická situace 6

2 OLYMPIJSKÉ HRY 9

2.1 Korejská republika jako hostitel 9

2.1.1 Proměny Sŏulu 11

2.1.2 Apely na veřejnost a mobilizace 13

2.2 Korejská republika a sport 14

2.3 KLDR jako spoluorganizátor? 16

2.4 Organizace her 18

2.4.1 Zahájení Letních olympijských her 1988 19

2.4.2 Lokace disciplín a vstupné 20

2.4.3 Ubytování a zázemí 21

2.5 Přínos Olympijských her v Sŏulu 22

3 MÉDIA 27

3.1 Nesvobodná média v Koreji 28

3.2 Uvolnění cenzury 31

3.3 Média na LOH 1988 32

3.4 Metodologie k mediálnímu pokrytí olympijských her 33

3.5 Zvolení Korejské republiky coby organizátora 35

3.6 Zahájení olympijských her 39

3.6.1 Pokrytí v novinových článcích 39

3.6.2 Pokrytí v televizních zprávách MBC 45

3.7 Reflexe výkonů domácích sportovců 47

3.7.1 Pokrytí v novinových článcích 47

3.7.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC 50

3.8 Konflikt na zápasu Pjŏn Čŏng-ila a Aleksandara Khristova 53

3.8.1 Pokrytí v novinových článcích 53

3.8.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC 56
3.9 DOPINGOVÝ SKANDÁL BENA JOHNSONA 58
3.9.1 Pokrytí v novinových článcích 59
3.9.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC 61
3.10 ZÁVĚR OLYMPIÁDY 63
3.10.1 Pokrytí v novinových článcích 63
3.10.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC 66
ZÁVĚR 70
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ: 74
SEZNAM ZKRATEK: 78

Úvod

Olympijské hry patří k jedněm z mediálně nejsledovanějších sportovních událostí. Korejská republika v roce 1988 organizovala letní olympijské hry, které se konaly v hlavním městě Sŏulu. V nedávné době, v roce 2018, se v jihokorejském Pchjŏngčchangu konala i zimní varianta her. V roce 2024 se budou v provincii Kangwŏn konat olympijské hry mládeže.

Byly to však hry v Sŏulu, které světu daly vědět, že je Korejská republika na takové úrovni, kdy se může důstojně rovnat s ostatními vyspělými státy. Z politického hlediska měla také KR šanci navázat vztahy s komunistickým blokem. Na spadnutí byla i možná spoluorganizace her a rozdělení některých olympijských disciplín mezi KR a KLDR.

Ve své bakalářské práci se zabývám Olympijskými hrami v Sŏulu a zřetel kladu na jejich pokrytí v tamních médiích. Práci jsem rozdělila na tři části. V první části nastiňuji historicko-politické dění v Korejské republice v době příprav a konání her. Uvádím také, v jaké ekonomické situaci se KR nacházela v době řešení organizace a konání olympiády.

V druhé části se věnuji samotným olympijským hrám a okolnostem, které se udály během příprav. Je pro mne zásadní na začátek uvést, kde se nápad pro pořádání her zrodil, a jaké byly další postupy pro jeho uskutečnění. Neopomíjím ani sportovní stránku, kde v krátkosti vysvětluji, jakými proměnami sport v Korejské republice procházel. Dále popisuji možnosti spoluorganizace olympiády mezi KR a KLDR, jejichž výsledek nakonec vyústil v neúčast Severu na olympiádě. Poté následuje samotné dění olympiády, kde se zaměřuji na zahájení her, rozmístění disciplín, ale i ubytování pro sportovní výpravy. Tuto část uzavírám popisem přínosu olympijských her v Sŏulu.

V klíčové části práce se zaměřuji na korejská média a jejich vyobrazení LOH. Korejská média kvůli opresivním režimům Pak Čŏng-hŭiho a Čŏn Tu-hwana podléhala cenzuře a nebyla svobodná. V zahraničí panovaly obavy o bezpečném konání OH v Sŏulu. Na Korejskou republiku byl vyvíjen tlak, který vyústil v uvolnění cenzury. Situaci nesvobodných médií a uvolnění cenzury se věnuji v úvodu klíčové části. Poté se vracím zpět k olympijským hrám a na vybraných tématech prezentuji, jak korejská média tuto akci prezentovala v novinových článcích a televizních reportážích. Konkrétně jsem vybrala témata zvolení Korejské republiky a jejího hlavního města coby organizátora. Dále uvedu pokrytí zahájení her, sportovní výkony a následné zakončení her. Z hlavních

kontroverzních událostí her jsem zvolila dopingový skandál běžce Bena Johnsona a násilnou potyčku, která se udála na boxerském zápase. Z mediálních pramenů jsem vybrala články deníků Čosŏn ilbo, Tonga ilbo a Čungang ilbo. Z vizuální stránky mohu zkoumat pouze Čosŏn ilbo a Tonga ilbo, poněvadž z Čungang ilbo mám k dispozici pouze elektronický přepis textu.[1] Starší vydání deníků Čosŏn ilbo a Tonga ilbo jsou veřejně dostupné na platformě newslibrary.naver.com. Články Čungang ilbo lze nalézt na jeho oficiálních stránkách joongang.co.kr. Televizní reportáže pocházejí z televizní stanice MBC a dostupné jsou na webové stránce imnews.imbc.com. Vzhledem k tomu, že archivy televizních zpráv sahají pouze do roku 1987, zkoumám jen průběh her. Témata k mediálnímu pokrytí jsem vybírala dle vlastního uvážení.

Pro přepis z korejského jazyka využívám českou vědeckou transkripci. Co se týče korejských jmen, nejprve uvádím jméno rodové a posléze vlastní. Zmiňuji-li danou osobu poprvé, uvádím v závorce i zápis jména v čínských znacích.

[1] Náhled na fyzickou podobu novinových vydání byl před psaním této bakalářské práce funkční. Tuto možnost však Čungang ilbo přerušilo, než jsem práci začala psát. Momentálně (ke květnu 2023) lze retrospektivně prohlížet pouze články vydané v rozmezí posledních třiceti dnů.

1 Historicko-politický kontext

1.1 Politická situace

Když se Korejská republika roku 1981 stala organizátorem Letních olympijských her pro rok 1988, byl v čele státu Čŏn Tu-hwan (全斗煥, v úřadě 1980-1988), který 12. prosince 1979, tehdy jako generálmajor, provedl převrat v armádě a převzal nad ní kontrolu. V té době byl prezidentem Čchö Kju-ha (崔圭夏, v úřadě 1979-1980), avšak Čŏnova moc stále nabírala na síle. Jeho převzetí kontroly nad Korejskou bezpečnostní službou v roce 1980 rozpoutalo studentské demonstrace. Studenti požadovali zrušení stanného práva a jusinského režimu[2], načež Čŏn později odpověděl uzavřením univerzit a zákazem jakýchkoliv politických diskusí nebo aktivit.[3]

Úsilí pokročit v rozvoji ekonomického růstu bylo často srovnáváno s jeho předchůdcem Pak Čŏng-hŭim[4], který byl na rozdíl od Čŏna oceňován za svou čestnost a ochotu věnování prostoru odborníkům.[5] Korejská společnost navíc v té době převrat vítala, protože se země nacházela v chaotickém stavu.[6] Důvodem byla rozsáhlá korupce a nekompetence tehdejší vlády.[7]

Co se týče Čŏna, i navzdory přijatelným argumentům hrozby KLDR a potřeby zvýšené bezpečnosti, lidé již byli skeptičtí, zda je skutečně potřeba vojenské vlády. Nutno

[2] Stanné právo a reformy jusin byly vyhlášeny v roce 1972 Čŏnovým předchůdcem Pak Čŏng-hŭim (朴正熙, v úřadě 1962-1979). Nová ústava byla schválena o měsíc později. Prezident byl poté volen Národní radou pro sjednocení, jíž ale předsedala samotná hlava státu. Dále směl prezident jmenovat třetinu parlamentu. Tyto změny značily upevnění moci prezidenta ve formě legální diktatury. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 264)

[3] ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 270-271.

[4] Pak Čŏng-hŭi roku 1961 převzal moc vojenským převratem. Zpočátku vládl prostřednictvím vojenské junty, kdy také přislíbil navrácení moci do rukou civilní vlády. Do prezidentského úřadu byl zvolen roku 1963, vzhledem k ekonomickému pokroku v KR byl v roce 1967 opět zvolen. Pak Čŏng-hŭi směl v roce 1971 kandidovat potřetí, a to poté, když byl tento dodatek k ústavě schválen na tajném zasedání bez přítomnosti opozice. Za Pakovy vlády sice došlo ke značnému ekonomickému rozvoji, jeho režim byl však autoritářský. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 260-265)

[5] ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 274.

[6] SETH, Michael J., 2019, s. 443.

[7] ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 258-259.

také podotknout, že korejská společnost již byla vzdělanější[8] než v předchozích letech a chtěla do politiky své země zasahovat. Bylo podle nich potřeba reprezentativnější a liberálnější vlády, aby se mohli porovnávat se zeměmi jako je USA nebo Japonsko.[9]

Studenti hráli v druhé polovině 80. let velkou roli. Díky jejich demonstracím za demokratické reformy se podařilo získat pozornost a podporu ze zahraničí. [10] K demonstracím se připojili i dělníci, kteří požadovali lepší platové ohodnocení a pracovní podmínky.[11] Protestující také volali po přímé volbě prezidenta, která by zabránila předání moci nástupci, kterého si Čŏn zvolil. Tím byl No Tchä-u (盧泰愚).[12]

Většími jihokorejskými městy zmítaly násilné protesty a v zahraničí již panovala nejistota ohledně bezpečného průběhu olympijských her. Čŏn Tu-hwan proto musel kvůli hrozícímu narušení nebo i zrušení her strategicky přijmout No Tchä-uův osmibodový program, jehož obsahem mimo jiné bylo schválení přímé volby prezidenta a zrušení cenzury tisku.[13]

No Tchä-u byl v roce 1987 zvolen na post prezidenta republiky. Tento rok je také historicky považován za významný rok pro korejskou politickou scénu z hlediska demokratizace a konce autoritářského režimu.[14] Za jeho vlády byla doba vykonávání prezidentského úřadu zkrácena na jedno období, které trvalo pět let. Opozice také poprvé v historii tvořila většinu Národního shromáždění.[15]

No Tchä-u také působil jako předseda Korejského olympijského výboru[16], tudíž se snažil ochránit pořadatelství na nadcházející olympijské hry, které podle něj mohly sloužit jako skvělá vizitka světu o vyspělosti Koreje.[17] Bylo žádoucí, aby svět spatřil, jak se země zotavila z korejské války – k vidění mohl být modernizovaný Sŏul s dokončeným

[8] V 70. letech 20. století v KR došlo ke značnému rozvoji středoškolského vzdělání, což zapříčinilo nárůst absolventů středních škol. Zároveň tak rostla i poptávka po vysokoškolském vzdělání. (SORENSEN, 2021, s. 6.)

[9] SETH, Michael J., 2019, s. 443.

[10] LEE, Su-hoon, 1993, s. 354.

[11] Tamt., s. 353-354.

[12] ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 276.

[13] Tamt., 276-277

[14] LEE, Su-hoon, 1993, s. 358.

[15] ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 278-279.

[16] Bylo to v letech 1983-1986. Poté Noa na tomto postu vystřídal Pak Se-Džik (朴世直). (Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s. 2.)

[17] SETH, Michael J. 2019, s. 445.

metrem.[18] No Tchä-u byl v roce 1988 také první osobností korejské prezidentské historie, která přednesla projev na valném shromáždění OSN.[19] Tento meeting se odehrál po olympijských hrách, načež No v této souvislosti poděkoval všem zúčastněným zemím. Promluvil také o občanské válce[20] a jejím negativním dopadům na Korejský poloostrov. Na to konto tak vyzval KLDR k mírovým jednáním.[21]

1.2 Ekonomická situace

Ekonomice za Čŏn Tu-hwana se navzdory vypjaté situaci dařilo. Došlo také k rozvoji exportu, který nijak závratně nenarušily protesty dělníků. Ti volali po lepších pracovních podmínkách a vyšším platu. Ačkoliv tím došlo ke zpoždění ve výrobě nebo posunutí dodávek, nejednalo se o závažné škody, které by zcela zastavily provoz.[22]

V 80. letech 20. století došlo také k rozvoji velkých podniků, v jejichž čele stály čäbŏly (財閥)[23]. Mnozí měli velmi blízké vztahy s vládnoucími politickými stranami, avšak v souvislosti s ekonomickým rozvojem zatoužili prorazit i na zahraniční trh. To ale chtěli učinit bez vlivu vlády KR. Nakonec tedy i čäbŏly doufaly v demokratickou vládu, která bude shovívavější k jejich podnikatelským a obchodním postupům.[24]

V zahraničí došlo k propadu akcií[25], avšak pro Korejskou republiku to nemělo žádné fatální důsledky. V té době nejvíce dominovalo strojírenství, výroba

[18] Tamt., s. 447.

[19] OK, Kwang a CHOI Bongam, 2009, s. 16.

[20] Jednalo se o válečný konflikt mezi Korejskou republikou a KLDR, které byly v kontextu politických režimů velmi odlišné. Válka začala 25. června 1950 vpádem severokorejských vojáků (za podpory Sovětského svazu) na jižní stranu poloostrova (která měla podporu USA). Příměří bylo podepsáno dne 27. července 1953 v Pchanmundžŏmu. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 247-249.)

[21]Korean President Before the U.N., In: *c-span.org* [online]. [cit. 12.4.2023]. Dostupné z: https://www.c-span.org/video/?4747-1/korean-president-un

[22] HAN, Sung-joo, 1988, s. 57-58.

[23] Pojmu „čäbŏl“ rozumíme jako jihokorejskému konglomerátu. Často se jedná o podnik, který vlastní jedna rodina. Čäbŏly měly obrovský vliv díky spolupráci s Pak Čŏng-hŭim ve spojitosti s jeho industrializační politikou. Díky tomu se tak mohly rozvíjet a později hrály velkou roli v ekonomickém rozkvětu a modernizaci KR. (RHYU, Sang-young, 2023, s. 120, 123.)

[24] SETH, Michael J., 2019, s. 450.

[25] V roce 1987 svět postihl krach na burze, známý také jako černé pondělí. Z dvaceti tří největších industriálních zemí, byl u devatenácti z nich zaznamenán až dvacetiprocentní propad akcií. (SORNETTE, Didier, 2017, s. 5.)

elektrospotřebičů, zpracování oceli a textil.[26] Vyhlídky pro rok 1988 byly také pozitivní, ačkoliv panovala obava, jak nová vláda naloží s optimálně se rozvíjející ekonomickou situací. Pro KR se počítalo s lepšími obchodními podmínkami v zahraničí. Očekávala se i příznivá hodnota korejského wŏnu oproti americkému dolaru.[27]

Mezi 80. a 90. lety došlo také ke zvýšení mezd, což podpořilo inflaci v zemi. Tímto ale došlo ke značným nesrovnalostem v obchodu mezi KR a USA, přičemž KR kvůli inflaci cenově neobstála v exportu.[28]

[26] HAN, Sung-joo, 1988, s. 59.

[27] Tamt., s. 59.

[28] SETH, Michael J., 2019, s. 448.

2 Olympijské hry

2.1 Korejská republika jako hostitel

Počátky jihokorejského olympijského výboru[29] datujeme do období po konci japonské okupace[30] roku 1946.[31] O uznání Mezinárodního olympijského výboru (MOV) se pokoušel již ve 40. letech 20. století, když v roce 1948 vyslal svou výpravu na londýnské OH. Korejská lidově demokratická republika se uznání dočkala až později v roce 1962.[32]

Zárodek nápadu na organizaci Letních olympijských her v Sŏulu vznikl v roce 1978, kdy se v Koreji konalo Mistrovství světa ve sportovní střelbě. Na akci bylo přítomno osm členů MOV, na které udělal dojem průběh organizace a zahajovací ceremonie. Tehdejšímu předsedovi Korejského střeleckého svazu, Pak Čong-gjuovi (朴鐘圭, žil v letech 1930-1985), navrhli, zda by se v budoucnu Korea nechtěla podílet i na organizaci větší sportovní akce, tedy olympijských her.[33]

Dne 18. dubna 1979 konzultoval možnost organizace tehdejší prezident Pak Čŏng-hŭi se starostou Sŏulu, Čŏng Sang-čchŏnem[34] (鄭相千, starostou byl v letech 1978-1980). Na starostově tiskové konferenci, která se konala 8. října, bylo oficiálně oznámeno, že se Korejská republika bude ucházet o pořádání olympijských her.[35] Ve svých cílech Pak Čŏng-hŭi neopomněl zdůraznit ekonomický rozvoj, propagaci korejského sportu na mezinárodní úrovni, navázání diplomatických vztahů nebo solidaritu.[36] V případě Pak Čŏng-hŭiho byl sport cosi, co pomáhalo kompenzovat traumata z japonské okupace a občanské války, a v 60. i 70. letech jej hojně využíval ve své politice.[37] Po smrti Paka,

[29] *Hanguk ollimpchik üwŏnhö*, anglicky Korean Olympic Comittee (KOC)

[30] Japonsko v letech 1910-1945 ovládalo korejské území a jeho domácí politiku. Upevňovalo si tak své politické postavení pro budoucí koloniální působení a zároveň mělo možnost navázat ekonomické vztahy s Koreou coby tehdejší kolonií. Pro korejské obyvatelstvo tato doba znamenala období nesvobody, diskriminace a nutnost podvolení se japonskému právu a vyhláškám týkajících se koloniální správy. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 185-186, 188-189.)

[31] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 275.

[32] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1940.

[33] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s.12.

[34] Tamt., s.12.

[35] PAK, Hänam, 2016, s. 366.

[36] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s.12-13.

[37] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1940.

který byl nedlouho po tiskové konferenci zavražděn[38], tyto snahy na chvíli utichly, a později v nich pokračoval prezident Čŏn Tu-hwan.[39]

Přihlášku k pořádání her podala Korejská republika MOV 2. prosince 1980.[40] Čŏn Tu-hwan nechal přihlášku odeslat navzdory probíhajícím debatám ve vládě, zda nebude olympiáda v Sŏulu finanční břímě. Existovaly však protiargumenty, že hry naopak do budoucna odstartují konání dalších velkých akcí. Pak Hä-nam ve svém článku tvrdí, že nejsou zcela známy Čŏnovy motivace pro pořádání her. Lze se však domnívat, že dobře věděl, jak prospěšná taková událost může pro Koreu být. Následovaly tedy návštěvy Sŏulu ze strany inspektorů z MOV, jejichž cílem bylo zjistit, zda je město skutečně vhodné pro dějiště her. Jihokorejské hlavní město bylo coby hostitel oficiálně vybráno 30. září 1981 v německém Baden-Baden, kdy v hlasování porazilo japonskou Nagoju v poměru hlasů 55 ku 27. Později byly pro olympijské hry[41] i asijské hry v Koreji zřízeny speciální organizační výbory, které měly kromě příprav za úkol pomoci propagaci sportu.[42] Roku 1982 bylo založeno Ministerstvo sportu, jehož finanční prostředky se soustředily na hledání nových nadějných talentů a jejich následný trénink. Korejská republika před samotnými olympijskými hrami pořádala Asijské hry 1986. Akce byla zkouškou a odrazovým můstkem pro Sŏul 1988, a vzhledem k tomu, že se Korejské republice dařilo nejen po stránce organizační, ale i sportovní, vyhlídky do budoucna byly příznivé.[43]

Pořadatelství bylo pro Korejskou republiku skvělou příležitostí k budování mezinárodních vztahů, především se SSSR a Čínou. Zároveň toto byly první hry po dvanácti letech, kterých se účastnily téměř všechny státy. V roce 1980 západ bojkotoval konání her v Moskvě[44], a na hry v Los Angeles 1984 pro změnu nedorazil SSSR.[45] Kromě

[38] Pak Čŏng-hŭi byl zastřelen dne 26. října 1979 ředitelem Korejské ústřední zpravodajské služby Kim Čä-gjuem. Motivem atentátu byla absence jednotného názoru v řešení šířících se demonstrací dělníků a studentů. (ECKERT, Carter J. et al.,2009*,* s. 269.)

[39] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s.12-13.

[40] Tamt., s 13.

[41] Organizační výbor Olympijských her v Sŏulu (*Sŏulollimpchik tähö čočik üwŏnhwö*), v angličtině známý pod zkratkou SLOOC (Seoul Olympic Organizing Comittee). Oficiálně byl zřízen 2. listopadu 1981. V době olympiády byl předsedou Pak Se-džik, který tuto funkci vykonával v letech 1986-1989. Předtím byl na této pozici No Tchä-u. (Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s. 2.)

[42] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s.13.

[43] BRIDGES, Brian 2008, s. 1944.

[44] Korejská republika se OH v Moskvě nezúčastnila následkem bojkotu ze strany USA. Součástí her nebylo dalších 62 zemí. V 70. letech 20. století ale měla KR se SSSR dobré sportovní vztahy, které můžeme doložit

toho, že se Korejská republika v době rozhodování organizátora her nemohla těšit z příznivé finanční situace, nebyla ani členem OSN a zatím nenavázala žádné diplomatické vztahy s komunistickým blokem.[46]

2.1.1 Proměny Sŏulu

Lze říci, že Korejská republika měla sedm let na to, aby hlavní město přestavěla do reprezentativní úrovně. Vláda si uvědomovala, že svět se nyní bude o Korejskou republiku a její hlavní město zajímat, a bylo na ní Sŏul připravit pro budoucí návštěvníky. Na viditelných místech se stavěly moderní budovy.[47] Lokace vyhodnocené jako nehygienické a nedostatečně reprezentativní byly buď zbourány nebo přestavěny.[48] Mnoho projektů k přípravě her začínalo již v roce 1982.[49]

Pořadatelství her bylo spíše záležitostí západních zemí, a skutečnost, že se mezi organizátory nyní dostávaly i východoasijské země (v roce 1964 hostilo LOH japonské Tokio), znamenala vstup těchto zemí mezi pořadatelskou elitu, ale i důkaz světovosti olympijských her.[50]

Velkou proměnou prošlo centrum Sŏulu a řeka Han. Bylo vyčištěno koryto i okolí řeky, kde byly vystavěny nové parky. Řeka Han se tímto pro obyvatele Sŏulu stala rekreačním místem. Vzniklo také pět nových mostů.[51] Domy byly modernizovány, a důraz byl kladen i na dostatek zeleně. Mnoho projektů získávalo prioritu pod záminkou pozornosti zvenčí. Jednalo se především o lokality nejvíce na očích, např. dálnice, cesta k letišti, obchodní domy nebo okolí sportovišť a stanic metra. K roku 1983 již bylo rekonstruováno čtyřicet dva hlavních silnic. Tou nejdůležitější byla zřejmě hlavní dopravní tepna, která měla doraziví návštěvníky dovést z letiště Kimpcho (金浦) do centra

účastí na Světových univerzitních hrách v Moskvě roku 1973. (CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 277.)

[45] SETH, Michael J. *2019,* s. 447.

[46] RADCHENKO, Sergey, 2012. s. 1244-1245.

[47] PAK, Hänam, 2016. s. 364.

[48] Řešením také bylo ohraničení chudinských čtvrtí a nereprezentativních oblastí. Pokud se vyskytovaly na trase, kudy vedla štafeta s olympijskou pochodní, je uvedeno, že se kolem takových lokací dočasně stavěly zdi. (JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR, 2017, s. 41)

[49] Tamt., s. 371.

[50] COLLINS, Sandra, 2011, s. 2241.

[51] JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR, 2017, s. 35.

hlavního města.[52] Jmenuje se *Ollimpchik täro,* jedná se o osmiproudovou dálnici, která pokrývá dráhu 41 kilometrů. V té době také jako jediná spojovala východní a západní část Sŏulu.[53] V rámci budování městské dopravy byly otevřeny také tři nové linky metra.[54] Vznikaly i zcela nové budovy, v zájmu jisté formy okázalosti se stavělo do výšky.[55]

Kromě nových sportovních zařízení musela Korea postavit i nový olympijský stadion.[56] Dne 29. září 1984 byl otevřen Olympijský stadion Čamsil (蠶室).[57]

Za rok 1985 bylo rozšířeno nebo postaveno kolem devatenácti tisíc sportovišť, vznikaly i sportovní parky pro veřejnost.[58] Sport i pohybové aktivity byly všeobecně podporovány, a vláda je využívala jako nástroj ke kontrole obyvatelstva[59] Korejská republika nakonec měla za pomoci soukromých firem utratit v rámci příprav 3,8 miliard dolarů.[60]

Po dobu konání OH, ale i jiných mezinárodních akcí, dostal stopku prodej psího masa. Zmizet musely všechny stánky a reklamy s ním spojené. Kamenné podniky zůstaly uzavřené. Činnost bylo nuceno omezit i Tržiště Moran (牡丹市場)[61] pod záminkou nepořádku, neoprávněného zabírání prostoru a porážení zvěře. Skutečné důvody omezení tržiště však podnítily obavy z nevole ze strany cizinců.[62]

Nejednalo se pouze o podniky a tržiště, proti kterým vláda zasáhla. Narušoval-li někdo pořádek, zejména v turistických oblastech, byly vyvozeny důsledky. V roce 1983 mělo značné problémy působit okolí nově postaveného Hotelu Hilton, kde se kromě kapsářů nacházely i herny a nevěstince. Lidé bez domova nebo prostitutky byli převáženi do speciálních zařízení, kde zůstávali pod dohledem.[63] Velmi kontroverzní jsou i nucená vystěhovávání. Mnoho obyvatel chudinských čtvrtí bylo tehdy nuceno opustit své domovy,

[52] PAK, Hänam, 2016. s. 372-373.

[53] JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR, 2017, s. 34.

[54] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1941-1942.

[55] PAK, Hänam, 2016, s. 376.

[56] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1941.

[57] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s. 14.

[58] Tamt., s. 13.

[59] Tamt., s. 15.

[60] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1941.

[61] Tržiště Moran bylo otevřené v roce 1962. Kromě svého tradičního charakteru je také známé pro prodej pokrmů ze psího masa, ale i psů. Tato skutečnost je pro cizince dodnes šokující.

[62] PAK, Hänam, 2016. s. 374-375.

[63] Tamt., s. 375

které se nacházely na půdě, jež měla podlehnout přestavbám města. Situace neunikla zahraničním médiím, jelikož se nucená vystěhování dotkla více jak dvou set lokací. Obyvatelé Sŏulu navíc silně protestovali a prohlašovali, že kompenzace za ztrátu bydlení jsou nedostačující.[64]

Kromě již uvedených skutečností postihla obyvatele Sŏulu i další omezení, která se promítla po finanční stránce ve formě vyšších daní. Lidé byli vyzýváni, aby se účastnili loterií za účelem vybrat určitou peněžní sumu. Omezení se projevila i v dopravě, kdy docházelo ke komplikacím v okolí Olympijského parku.[65]

2.1.2 Apely na veřejnost a mobilizace

Konání her bylo veřejnosti prezentováno jako úkol, který je potřeba splnit. Vláda ve svých prohlášeních často skloňovala slovo „společnost" a spojovala jej s vyhlídkami, co vše mohou kolektivně dokázat.[66] Kromě kolektivního ducha byl kladen důraz i na dril, disciplínu a potřebu světu ukázat kvalitně rozvinutou a smýšlející společnost.[67] Pro snadnější kontrolu volného času obyvatel a navození olympijské nálady, byly pořádány různé sportovní akce, např. baseballové zápasy nebo sportovní soutěže na pracovištích, která měla více jak sto zaměstnanců.[68]

Organizační výbor Olympijských her v Sŏulu mobilizoval 223 893 osob, které se podílely na provozu, produkci, bezpečnosti, štafetě olympijské pochodně a dalších doprovodných pracích. Zapojili se však i dobrovolníci, kterých bylo kolem dvaceti sedmi tisíc. Mezi nimi byli studenti (velmi nápomocní byli ti, kteří ovládali cizí jazyky), pracující, ale i ženy v domácnosti. Dobrovolníkům byly pokryty náklady na cestování a upomínkou jim byl předán certifikát stvrzující účast na OH. Nepřímo se na přípravách podíleli i Korejci žijící v zahraničí, kteří zorganizovali finanční podporu. Podařilo se jim přispět kolem pěti milionů dolarů.[69]

Mnoho lidí projevilo nadšení ze skutečnosti, že se bude olympiáda konat zrovna v jejich zemi, a s radostí se zapojilo. Existovaly však i skupiny lidí, které cítily, že jsou

[64] JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR, 2017, s. 41.

[65] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1943.

[66] PAK, Hänam, 2016. s. 368.

[67] Tamt., s. 369.

[68] Tamt., s. 377-378.

[69] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 278.

kvůli hrám sledovány. Kladly si i otázky, pro koho se tato akce koná.[70] KR se mimo jiné během příprav na OH potýkala i s rozsáhlými ekonomickými problémy, které spolu s politickou situací trápily obyvatele. Ulice zaplňovali studenti, kteří byli Čŏnovou vládou frustrovaní, a kromě demokracie požadovali i zlepšení životních podmínek pro korejskou společnost.[71]

Rozsáhlé přestavby a demolice připravily o domov kolem 720 000 obyvatel. Demoliční procedury se neobešly bez násilných protestů, při nichž došlo i k desítkám úmrtí. Situaci kritizovala Komise OSN pro lidská práva.[72]

2.2 Korejská republika a sport

Korejští sportovci se olympijských her zúčastnili již za japonské okupace (1910-1945). První korejští medailisté byli zaznamenáni na LOH v Berlíně 1936, kdy v maratonském běhu zvítězil Son Ki-Džŏng (孫基禎, 1912-2002) a získal zlatou medaili. Jeho krajan a spoluzávodník Nam Sŭng-rjong (南昇龍, 1912-2001) se na témž závodu umístil na třetím místě a získal medaili bronzovou. Oba běžci byli vzhledem k okolnostem součástí japonské výpravy a vystupovali pod japonskými jmény. Nicméně, jejich vítězství mezi Korejci vzbudila vlnu hrdosti a vlastenectví.[73]

Na Letních olympijských hrách v Londýně 1948 Korejci získali dvě bronzové medaile ve vzpírání a boxu. V té době korejští sportovci vynikali především ve vytrvalostních závodech, např. maratonském běhu.[74]

V 60. letech 20. století se korejští reprezentanti kromě olympijských her účastnili i dalších sportovních mítinků, na kterých byli úspěšní. Pak Čŏng-hŭi v roce 1966 nechal založit vesničku pro sportovce Tchärŭng (*Tchärŭng sŏnsučchon*, 泰陵選手村) za účelem vybudování tréninkového zázemí a podpory budoucích vítězství.[75] Medailisté z olympijských her nebo mistrovství byli za Pakova režimu zbaveni povinné vojenské

[70] PAK, Hänam, 2016, s. 380.

[71] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 277.

[72] PAK, Hänam, 2016. s. 379.

[73] KWAK, Dae Hee a Joon Ho KANG, 2017, s. 18.

[74] Tamt., s. 19.

[75] Když na OH v Montrealu roku 1976 získal Jang Čŏng-mo (梁正模) zlatou medaili v zápasnické disciplíně, vládní představitelé tento úspěch (právě s ohledem na zařízení Tchärŭng) považovali za potvrzení skutečnosti, že se do sportu vyplácí investovat. (KWAK, Dae Hee a Joon Ho KANG, 2017, s. 20).

služby.[76] Sport pro něj byl také dobrou pomůckou pro demonstraci národní prosperity a vojenské síly.[77] Tchärŭng dodnes slouží jako zázemí pro sportovce, kteří mohou na náklady vlády v areálu trénovat, bydlet a využívat místní vybavení.[78]

V 70. letech se investovalo více do sportu. Mezi populární sporty patřil box, wrestling a středoškolský baseball. Z tělovýchovy se zároveň také stal vysokoškolský obor.[79]

Důležitou osobností byl v korejském sportu i Pak Čong-gju, který byl roku 1979 zvolen do pozice předsedy Korejské sportovní rady (*Tähan čchejukhö*, 大韓體育會). Za jeho působení se korejský sport dočkal velkého posunu vpřed. Pak Čong-gju ve své pozici uskutečnil personální změny a pokoušel se o zlepšení v oblasti sportovní diplomacie. Finance[80] byly využity na podporu vrcholových sportovců. To se poté promítlo i na jejich výkonech.[81]

Velký rozkvět sportu Korejská republika zažila v 80. letech 20. století, když byl v čele státu Čŏn Tu-hwan. Jak již bylo zmíněno, byl to také on, kdo se rozhodl pokračovat v plánech na organizaci OH. Mimo jiné se pro rozvoj a podporu sportu snažil s podnikateli vyjednávat finanční prostředky.[82] Velký peněžní podíl na tom měla firma Hyundai, která své příspěvky vyměnila za úlevy na daních a politické výhody.[83] Čŏn Tu-hwan zároveň pozval zakladatele Hyundai, Čŏng Ču-jŏnga (鄭周永), aby asistoval u příprav LOH 1988.[84]

---

[76] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 275.

I dnes mohou sportovci získat výjimku a nepodstoupit povinnou vojenskou službu. A to v případě, že získají zlatou medaili na asijských hrách nebo jakoukoliv medaili na olympijských hrách. (Military exemption: performance booster or unfair privilege? In: *The Korea Herald* [online]. 20.9.2018, [cit. 12.5.2023]. Dostupné z: https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20180904000775).

[77] KWAK, Dae Hee a Joon Ho KANG, 2017, s. 20.

[78] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 275.

[79] KWAK, Dae Hee a Joon Ho KANG, 2017, s. 20.

[80] Stát do sportu investoval především pro ukázku národní prestiže a uskutečnění svých politických cílů. Mimo jiné bylo čerpáno i z finančních darů od sponzorů. Jedním z nich byl i podnikatel Kim U-džung (金宇中), který Pak Čong-gjua podporoval. Z finanční stránky se Kim velmi zasloužil o rozvoj sportu v Korejské republice. (CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 275-276).

[81] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 275-276.

[82] Tamt., s. 276.

[83] Tamt., s. 278.

[84] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 276.

2.3 KLDR jako spoluorganizátor?

Konečný výsledek v Baden-Baden vyústil v nespokojenost ze strany socialistických zemí a tehdejší předseda Mezinárodního olympijského výboru, Juan Antonio Samaranch (ve funkci předsedy v letech 1980-2001) si této nevole byl vědom.[85] Nejenže panovaly obavy o bezpečnost v Korejské republice kvůli převratu Čŏn Tu-hwana v roce 1980, zjevná byla i napjatá atmosféra mezi oběma Korejemi. KLDR měla podporu Kuby během argumentací o nejisté bezpečnosti Sŏulu. MOV i navzdory těmto námitkám odmítal změnit dějiště her.[86] Samaranch byl otevřen možnostem zajistit spoluorganizaci KLDR, která by mohla na svém území zprostředkovat průběh některých disciplín. Korejská republika na toto zezačátku nechtěla vůbec přistoupit, ale nakonec svolila.[87] Smlouva, která byla podepsána s Korejskou republikou, se týkala pouze jí jako organizátora. Samaranch tedy nemusel nic takového nabídnout, natož v něčem případně vycházet KLDR vstříc.[88] V zájmu MOV bylo, aby tyto hry byly bez bojkotu.[89] A jak již bylo řečeno výše, hry v Moskvě 1980 a 1984 v Los Angeles bojkot postihl.

KLDR skutečně zamýšlela bojkot, a pokoušela se zajistit si podporu od SSSR a Číny. SSSR však měl jiné plány. Již v roce 1985 projevil snahy o pořadatelství nadcházejících OH, konkrétně pro roky 1992 a 1996. Bojkotovat hry nebylo příliš optimální, jelikož by ohrozil své budoucí organizační plány. V obdobné situaci byla i Čína, která pořádala Asijské hry 1990 a měla v plánu zkusit štěstí i u olympijských her pro rok 2000. Není proto divu, že roku 1986 Čína potvrdila účast své výpravy do Sŏulu.[90] Svou výpravu vyslala i na Asijské hry 1986 a čínský představitel na návštěvě v KLDR vyjádřil přání Číny, aby hry proběhly poklidně.[91] S tímto vědomím se KLDR nakonec rozhodla, že se pustí do jednání o případné spoluorganizaci se svým jižním sousedem a MOV.[92]

[85] RADCHENKO, Sergey, 2012, s. 1245.

[86] BRIDGES, Brian 2008, s. 1941

[87] RADCHENKO, Sergey, 2012, s. 1245.

[88] Tamt., 2012, s. 1248.

[89] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1941.

[90] RADCHENKO, Sergey, 2012, s. 1247.

[91] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1946.

[92] RADCHENKO, Sergey, 2012, s. 1247.

První diskuse proběhly mezi 8. a 9. říjnem roku 1985 v Lausanne. Samaranch pobídl zástupce Korejské republiky, aby na úvod navrhli KLDR organizaci úvodních kol házené a volejbalu. Severní Korea si spolupráci zřejmě představovala zcela jinak, neb vyslovila své přání pořádat jedenáct z dvaceti tří disciplín. Zároveň také trvala na přejmenování her pro rok 1988. V prvních diskusích se obě strany nedobraly žádného vzájemného rozhodnutí.[93]

V další diskusi se KLDR pokusila ze svých požadavků slevit a domáhala se osmi disciplín, načež jí taktéž nebylo vyhověno. Později se objevila i nabídka od MOV, která obsahovala konání tří disciplín v KLDR, konkrétně to měl být fotbal, stolní tenis a lukostřelba. Pro Sever to zřejmě bylo stále málo a nabídku odmítl.[94] Čŏn se během svých setkání se Samaranchem tvářil velmi skepticky na počínání KLDR a nechal se slyšet, že nabídnout více než dvě disciplíny by mělo neblahé následky. Později i dodal, že ke dvěma disciplínám svolil jen proto, aby udělal dobrý dojem na socialistické země.[95]

Spolupráce mezi severem a jihem se nakonec neuskutečnila. Tento výsledek je přisuzován nedostatečným diplomatickým schopnostem na straně představitelů KLDR, kteří však měli dané instrukce, ze kterých nesměli ustoupit.[96] Sandra Collins ovšem ve svém článku zmínila i nechápavost ze strany MOV vůči politickému smýšlení obou zemí, kvůli které by Samaranch býval nemusel strávit tolik času nad vyjednáváním o spoluorganizaci obou Korejí.[97]

Pozdější snahy ze strany KLDR o sabotáž LOH a jejich případné zrušení, byly zjevné, a byly to kroky drastické. Jako příklad si můžeme uvést útok na Čŏn Tu-hwana v Barmě v říjnu 1983. Tehdy zemřelo čtrnáct Korejců. Neméně známý je i teroristický útok na let KE858 (Korean Air) z Abú Dabhí do Bangkoku, kdy byla do letounu uložena bomba. Nikdo z posádky ani pasažérů nepřežil.[98] Před útokem na letadlo Korean Air proběhlo ještě téhož roku setkání v Lousanne, kde se KLDR domáhala opět osmi disciplín. Už tehdy se stavěla do pozice bojkotu.[99]

[93] Tamt., s, 1249.

[94] Tamt., s. 1249-1250.

[95] Tamt., s. 1251-1252.

[96] Tamt., s. 1254.

[97] COLLINS, Sandra, 2011, s. 2247.

[98] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s. 14.

[99] RADCHENKO, Sergey, 2012, s. 1255-1256.

KLDR také tvrdila, že samotná Korejská republika na organizaci nemá ambice a LOH 1988 budou velikou sportovní ostudou. Jejich konání v Sŏulu taktéž podle severního souseda značilo kompletní finalizaci rozdělení poloostrova.[100]

Samaranch se do posledních chvil pokoušel o udržení kontaktu se Severem. I po oznámení neúčasti KLDR[101], navrhl společný pochod při zahajovací i závěrečné ceremonii. Budoucího prezidenta No Tchä-ua před inaugurací v zájmu míru kontaktoval s žádostí o zrušení vojenského cvičení Team Spirit 88 mezi USA a Korejskou republikou, která ovšem zůstala bez odezvy.[102] Bojkot se nakonec nevyhnul ani Letním olympijským hrám v Sŏulu. Ke KLDR se přidala Kuba a Etiopie.[103]

2.4 Organizace her

Letní olympijské hry v Sŏulu začaly 17. září a ke svému konci dospěly 2. října.[104] Korejská republika byla po Japonsku druhým asijským státem, který organizoval olympijské hry. Tímto vznikaly tendence porovnávat tyto dva státy. KR se snažila světu dokázat, že na pořádání her má dostatečné prostředky.[105] I když se státy v mnohém liší, pořádání OH v nich neslo podobné poselství – harmonii. O hrách v Tokiu 1964 se mluvilo jako o harmonii mezi Východem a Západem. Sŏul měl dokonce toto slovo jako součást svého motta: *„Harmonie a pokrok“*,[106]a obdobně symbolizoval soulad mezi Východem a Západem, stejně tak i přislíbil, že se již nebudou opakovat bojkoty jako tomu bylo v Moskvě nebo Los Angeles. Podobný narativ si v pozdějších letech zvolili i organizátoři LOH 2008 v Pekingu: *„Jeden svět, jeden sen.“*[107]

Celkové narativy o míru, harmonii a přátelství, a s nimi také symbolismy, byly častým prvkem slavnostních zahájení, zakončení, ale i doprovodných akcí k OH, např. pouliční vystoupení, videa nebo vydávání publikací. Jejich šíření napomáhala média.[108]

[100] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s. 14.

[101] KLDR svou neúčast oficiálně oznámila dne 5. září 1988 prostřednictvím dálnopisu. (Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s. 3.)

[102] RADCHENKO, Sergey, 2012, s. 1256.

[103] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1945.

[104] Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s. 2.

[105] COLLINS, Sandra, 2011, s. 2245.

[106] Korejsky „*hwahapkwa čŏndžin“*

[107] COLLINS, Sandra, 2011, s. 2242-2243.

[108] COLLINS, Sandra, 2011, s. 2242.

Cílem Organizačního výboru Olympijských her v Sŏulu bylo, aby Sŏul 1988 symbolizoval směřování Koreje k míru.[109] Poprvé po dvaceti čtyř letech po olympiádě také navazovala paralympiáda, která se konala v Sŏulu 15.- 24. října 1988.[110]

2.4.1 Zahájení Letních olympijských her 1988

Olympijská pochodeň byla zapálena dne 23. srpna 1988 v Héřině chrámu za pomocí slunečních paprsků a její přesun (z Atén se zastávkou v Bangkoku) do Koreje, konkrétně na Čedžu, byl stanoven na 27. srpna. Než štafeta s olympijskou pochodní dorazila do Sŏulu, procestovala 61 jihokorejských měst.[111] Olympijská pochodeň pro LOH 1988 byla vyrobena z kovu, mědi a umělé hmoty. Rukojeť byla kožená. Na její horní části byli vyryti dva draci, kteří symbolizovali jednotu mezi Východem a Západem. Ve štafetě se vystřídali sportovci, celebrity i další lidé různého věku a profesí. Během slavnostního zahájení pochodeň na stadion nesl Son Ki-Džŏng (již výše zmíněný medailista z OH 1936).[112]

Slavnostní zahájení LOH 1988 měl na starosti stejný režisér, který organizoval i úvodní ceremonii na Mistrovství světa ve sportovní střelbě roku 1978.[113] Do prodeje bylo pro zahajovací i závěrečnou ceremonii uvedeno téměř 70 tisíc vstupenek, z nichž 40 tisíc bylo určeno pro širokou veřejnost. Zbylých 30 tisíc vstupenek bylo k dispozici osobám, které měly spojitost s olympiádou, jejím průběhem a pořádáním. Cena za vstupenku do nejlepší sekce byla 150 tisíc wŏnů. Nejnižší ceny byly na 30 tisíci wŏnech.[114]

Korejská republika se podobně jako Japonsko rozhodla zaměřit na koncept tradičního a moderního. Proto se na zahajovací ceremonii objevili vystupující, kteří předvedli tradiční, rituální a bitevní prvky. O tzv. „požehnání shůry“ se v moderním duchu postarali parašutisté. Tradičnost s modernitou se projevovala i v tanečních kreacích, které však i přes možné odlišnosti vizuálně symbolizovaly jednotu v synchronizovanosti

[109] Tamt., 2011, s. 2247.

[110] Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s. 4.

[111] Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä*, 1988, s. 77-78.

[112] SEOUL 1988 THE TORCH, In: *olympics.com* [online]. [cit. 23.3.2023]. Dostupné z: https://olympics.com/en/olympic-games/seoul-1988/torch-relay

[113] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s.12.

[114] Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä*, 1988, s. 81.

pohybů, tedy že Korea tančí jako jedno tělo.[115] Zazněla také oficiální píseň s názvem Hand in Hand, která byla složena[116] speciálně pro olympiádu v Sŏulu. Zazpívána byla jihokorejskou skupinou Koreana. Hlavním poselstvím této skladby bylo upevnit přátelství a mír napříč celým světem.[117]

Kromě písně byly symbolem míru i bílé holubice, které bývaly tradičně během zahajovacího ceremoniálu vypouštěny. Pár z nich však v Sŏulu potkal nešťastný osud, když se usadily na olympijský kotel. Během jeho zapálení některé holubice nestihly včas uletět, a tak byly v přímém přenosu upáleny. Zahajovací ceremoniál kromě této nepříjemné události proběhl podle plánu. Přesto se však tento incident neobešel bez povšimnutí a holubice míru tak byly v Sŏulu roku 1988 coby součást ceremoniálu využity naposledy.[118]

2.4.2 Lokace disciplín a vstupné

LOH 1988 měly dva velké sportovní areály. Hlavním areálem byl Sŏulský sportovní komplex (*Sŏul čonghap undongdžang,* 綜合運動場), kde se nacházel hlavní olympijský stadion, na kterém se konala atletika a závěrečná fotbalová utkání. V komplexu se dále nacházela sportoviště pro baseball, box, basketball a plavání. Čtyři kilometry od Sŏulského sportovního komplexu se nacházel Olympijský park, který taktéž fungoval jako sportovní areál.[119] Soutěžilo se zde o medaile z dráhové cyklistiky, šermu, gymnastiky, synchronizovaného plavání, vodního póla, tenisu a vzpírání.[120]

Posloužily i lokace patřící univerzitám. Sportovní hala Sŏulské národní univerzity byla dějištěm turnaje ve stolním tenise a badmintonu. Na půdě Univerzity Hanjang se konala některá volejbalová utkání.[121]

Disciplíny se však odehrávaly i mimo Sŏul. Nejrozmanitější v rozmístění byla fotbalová utkání. Ta se totiž konala i v Pusanu (zde se konalo i jedno ze dvou semifinálových zápasů), Tädžŏnu, Kwangdžu a Tägu. Závěr turnaje se poté přesunul do

[115] COLLINS, Sandra, 2011, s. 2247.

[116] Na tvorbě písně se podíleli skladatelé Giorgio Moroder a Thomas Whitclock. (Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s.4.)

[117] Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s. 4.

[118] SPACE, Matt, 2021, nationalpost.com.

[119] Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä*, 1988, s. 12-13, 15, 16, 20, 22, 36, 66.

[120] Tamt., s. 26, 31, 37, 50, 56, 60.

[121] Tamt., s. 54, 58, 68.

Sŏulu, konkrétně na Olympijský stadion Čamsil, kde se konalo druhé semifinále, boj o bronzovou medaili a finálové utkání.[122] V Pusanu se včetně fotbalu konal i jachting.[123]

Vstupné se pohybovalo od dvou tisíc wŏnů po čtyřicet tisíc wŏnů[124]. V úvahu pro stanovení cen se brala charakteristika akce, míst (klasifikováno do tří tříd dle kvality místa), ale i popularita sportu. Jednalo-li se o semifinálové nebo finálové části disciplín, ceny byly vyšší. Diváci zaplatili nejvíce, pokud chtěli vidět finále boxu, fotbalu, gymnastiky, tenisu, basketbalu nebo baseballu. Zde se ceny vstupenek za nejlepší místa pohybovaly mezi dvaceti až čtyřiceti tisíci wŏny. Nejméně stálo vstupné např. na šerm, badminton, veslování nebo kanoistiku.[125] Na některé disciplíny byl však vstup zcela zdarma. Mezi ně patřil jachting, cross country v jezdectví nebo maraton (pokud divák sledoval závod mimo stadion).[126] U finále pár vybraných disciplín platila zásada, kdy na jednu osobu směly být zakoupeny maximálně čtyři vstupenky. Konkrétně se jednalo o box, fotbal, gymnastiku, basketball, volejbal, judo a tenis.[127]

2.4.3 Ubytování a zázemí

Zázemí pro sportovce (olympijská vesnice) bylo od Sŏulského sportovního komplexu vzdáleno pět kilometrů.[128] Rozděleno bylo na ubytovací a mezinárodní prostory. V ubytovacích prostorech pro ně bylo vyčleněno celkem kolem třinácti tisíc pokojů, kde směli být ubytováni i ostatní členové výprav. Prostory byly v provozu od 3. září do 5. října 1988, sestávaly z osmdesáti šesti budov a očekávaný počet ubytovaných se odhadoval na patnáct tisíc osob. Bylo uvedeno, že cena za ubytování jedné osoby na den vychází na 42 dolarů.[129] Speciálního ubytovacího prostoru se dostalo i novinářům, kteří taktéž měli své zázemí. K dispozici pro ně bylo kolem pěti tisíc pokojů. V mezinárodních prostorách byly pro výpravy připraveny restaurace, nákupní centra, opravny sportovního vybavení,

[122] Tamt., s. 33-36.

[123] Tamt., s. 64.

[124] Hodnota dvou tisíc korejských wŏnů podle webu inflationtool.com v současné době sahá na šest a půl tisíc korejských wŏnů. Čtyřicet tisíc wŏnů dnes v roce 2023 zaznamenává hodnotu sto třiceti dvou tisíc wŏnů. [k dubnu roku 2023] (inflationtool.com).

[125] Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä*, 1988, s. 70-71.

[126] Tamt., s. 15, 45, 64.

[127] Tamt., s. 71.

[128] Tamt., s. 12-13.

[129] 42 dolarů v současnosti vychází na sto sedm dolarů. [k dubnu roku 2023] (inflationtool.com).

zdravotnické zařízení, ale i prostory pro volnočasové aktivity.[130] Pro sportovce, ale i rozhodčí byly zajištěny speciální autobusy, které je převážely mezi ubytováním a sportovišti.[131]

Ubytovací zařízení byla po olympiádě plánovaně rozprodána coby rezidenční byty.[132]

U každého sportoviště bylo zázemí pro případ nutnosti poskytnutí zdravotní péče. Ta byla poskytnuta nejen sportovcům, ale i osobám z řad pořadatelů a diváků. Nicméně, umožňovaly poskytnutí pouze první pomoci. Pokud byly zdravotní potíže vážnější, byl pacient převezen do zařízení s rozšířenějším zdravotním vybavením. Sportovcům takto byla k dispozici Fakultní nemocnice Päk v Sŏulu, která se nacházela jižně od olympijské vesnice.[133]

Sportovci se také podrobovali testům na případné zjištění zakázaných dopingových látek. Otestovat se mohli u každého sportoviště, a vzorky byly odeslány do laboratoře, která byla pod záštitou KAIST[134] (韓國科學技術院).[135]

2.5 Přínos Olympijských her v Sŏulu

Není pochyb o tom, že olympijské hry Sŏulu pomohly v ekonomické, kulturní i společenské oblasti.[136] Korejská republika byla ještě před hrami považována za rozvojovou zemi.[137]

V odvětví turismu a stavebnictví byla vyšší poptávka po nových zaměstnancích. Z Koreje se také mimo jiné stala atraktivní turistická destinace, což se projevilo hlavně rok po hrách.[138] Před olympiádou nebylo v ostatních zemích povědomí o Koreji příliš velké, a

[130] Tamt., s. 103-105.

[131] Tamt., s. 102.

[132] JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR, 2017, s. 33.

[133] Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä*, 1988, s. 117.

[134] Jedná se o zkratku pro Korejský ústav vědy a techniky.

[135] Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä*, 1988, s. 118.

[136] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s.11.

[137] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 280.

[138] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1942.

tak se to pořadatelská země pokoušela změnit. Svědčí o tom i slogan LOH 1988: *„Svět Sŏulu, Sŏul světu.“*[139]

Kromě turistů, kteří ve větším množství navštěvovali Korejskou republiku, je zapotřebí zmínit i samotné Jihokorejce, kterým byly rok po olympiádě ulehčeny cestovní podmínky.[140] Korean Air a Asiana Airlines do svých nabídek zařadili více destinací. V roce 1992 se objevila první zmínka o nápadu na stavbu nového, většího letiště. To bylo otevřeno v roce 2001 a známe jej jako letiště Inčchŏn (仁川). Letiště Kimpcho je od té doby více využíváno pro vnitrostátní lety, avšak provozuje i lety do Japonska a Číny.[141]

Lze také hovořit o obrovském přínosu pro jihokorejský sport. Pořádání LOH podpořilo počátky profesionálního sportu, např. baseball v roce 1882 nebo fotbal a korejský wrestling v roce následujícím.[142] Zásadním prvkem, který měl na rozvoji sportu podíl, byla spolupráce vlády a čebŏlů.[143] Existuje ale také rozhořčení nad způsobem, jakým byli sportovci vedeni ke svým výsledkům. Jejich zdraví a pohoda byly přehlíženy, pozornost se soustředila výhradně na jeden cíl – vyhrávat medaile. Pak již možná není divu, že tělesné tresty nebo podpůrné látky ke zlepšení sportovních výkonů nebyly na trénincích žádnou kuriozitou. Sportovci byli omezováni i ve výběru své možné budoucí kariéry, a měli tak problémy si do následujících let najít práci.[144]

Nicméně, korejská výprava si na této olympiádě vysloužila celkové 4. místo v počtu získaných medailí[145], a skvělé sportovní úspěchy slaví i v současnosti.[146] V dubnu roku 1989, tedy rok po LOH a zároveň i ve spojitosti s nimi, byla založena Nadace pro propagaci sportu (*Orjunginjŏm kungmin čchejuk činhŭng kongdan*, 五輪紀念國民體育振興公團)[147], která funguje dodnes.[148]

---

[139] Tamt., s. 1948.

[140] Možnost vycestovat byla předtím hlídána. Snadnější cestování poté tedy zaznamenalo změny v životním stylu obyvatel KR. (JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR, 2017, s. 40.)

[141] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 281.

[142] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s. 15.

[143] CHO, Jihyun, 2013, s. 6.

[144] Tamt., s. 8.

[145] Lépe umístěné než KR, byly již jen SSSR, Východní Německo a USA.

[146] CHO, Jihyun, 2013, s. 7.

[147] Po olympijských hrách měla tato organizace kromě propagace sportu na práci i komemorační projekty na OH, zřizování sportovních zařízení, ale i výzkumy týkající se tělovýchovy. (National Sports Promotion

Korejská společnost měla čím dál více otevřené dveře ke konzumu, který mohlo symbolizovat např. otevření první pobočky McDonald's v Koreji.[149] Do země pronikalo více zahraničních filmů a hudby. Hovoří se o tom, že LOH 1988 byly katalyzátorem pro budoucí šíření vlny *hallju.*[150] Ta se těšila svému vzestupu po zvýšeném počtu akcí v Korejské republice, které byly právě umocněny zvýšeným povědomím o KR a její popularitou po olympiádě. [151]

Výrazně si taktéž polepšil export, v němž byl textil nahrazen elektronikou. Skvěle se dařilo i odvětví telekomunikací.[152]

Hry v Sŏulu měly obrovský ohlas v USA. Ještě před jejím konáním Spojené státy nabízely 750 milionů dolarů za vysílací práva. Částka se nakonec snížila na 403 milionů, a Korea z ní měla získat 20%. Přenosy finálových utkání se dostávaly i do hlavního vysílacího času. [153] Američané měli s Korejskou republikou neshody ohledně harmonogramu her a požadovali jeho pozměnění z důvodu časového rozdílu mezi oběma zeměmi. Můžeme tedy usuzovat, že již před začátkem samotných her Američané plánovali zařadit některé disciplíny do svého hlavního vysílacího času.[154]

Po finanční stránce měly Letní olympijské hry v Sŏulu nakonec větší zisk než předchozí letní hry v Los Angeles 1984.[155] Hlavními zdroji příjmů byla již zmíněná vysílací práva a také sponzoři. Korea v rámci her spolupracovala s MOV, který zaštiťoval program TOP (TOP Olympic Programme). V něm bylo zapojeno dohromady dvacet tři společností (např. Coca Cola, Visa, Philips nebo Federal Express), které měly tu možnost využít logo v podobě olympijských kruhů na svých produktech. Tyto firmy Koreji dodaly nejen finanční prostředky, ale i své produkty a služby.[156] Program TOP se v roce 1988 na

---

Corporation, In: *en.namu.wiki [online],* [cit. 10.5.2023]. Dostupné z: https://en.namu.wiki/w/국민체육진흥공단)

[148] OK, Kwang a CHOI Bongam, 2009, s. 17.

[149] PAK, Hänam, 2016. s. 379.

[150] Hallju (韓流) je symbolický název pro rostoucí popularitu korejské kultury.

[151] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 281.

[152] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1942.

[153] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s. 16.

[154] BRIDGES, Brian, 2008, s. 1942.

[155] OK, Kwang a CHOI, Bongam, 2009, s. 16.

[156] BRIDGES, 2008, s. 1942.

olympiádě objevil poprvé[157] a v následujících letech se sportovní marketing projevoval ve větší míře.[158]

LOH 1988 sledovalo 55% obyvatel Korejské republiky, 86% z nich vidělo alespoň jednu disciplínu.[159] Co se týče Olympijského parku v Sŏulu, obyvatelé jej navštěvují dodnes za cílem pikniků, procházek nebo cvičení.[160] Hlavní olympijský stadion je díky své kapacitě využíván jako dějiště koncertů nebo jiných velkých kulturních akcí. Ostatní olympijská sportoviště jsou dodnes využívaná pro jiné sportovní akce nebo místní rekreační aktivity. Výstavba Sŏulu spojená s olympiádou je často hodnocena velmi kladně v kontextu vylepšení životních podmínek obyvatel města.[161]

[157] Objevil se nejen na olympiádě v Sŏulu, ale i na zimní olympiádě v Calgary téhož roku. (Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988, 2013, s. 3-4.)

[158] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 280.

[159] BRIDGES, 2008, s. 1945.

[160] Tamt., s. 1942.

[161] JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR, 2017, s. 40.

3 Média

Média plní mnoho rozmanitých funkcí. Mohou vzdělávat nebo naopak poskytnout zábavu.[162] Přirovnána jsou k otevřenému oknu, které poskytuje pohled na realitu. Zároveň také zrcadlí aktuální společenské dění. V etickém kontextu by se zrcadlení mělo odehrávat v duchu objektivním, vyváženém a nezaujatém.[163]

Média lze rozdělit na tisková a elektronická. Nejpřednějšími zástupci tiskových médií jsou knihy, noviny, časopisy, vyhlášky nebo letáky. K elektronickým médiím zase patří především rozhlasová a televizní vysílání.[164] Lukáš Urban ještě média člení alternativním způsobem na klasická a elektronická, přičemž do klasických médií patří papír, knihtisk a tisk.[165]

Co se týče účinku médií, rozumí se jím změna v chování nebo vnímání diváka v reakci na mediální obsah. Média umí přesvědčit, a mnohdy i způsobit návyk na straně příjemce.[166] Značně ovlivňují potřeby, vkus a způsob života. Stávají se jeho součástí, přičemž je lidé zahrnují do svých každodenních činností – např. čtou si noviny v městské hromadné dopravě, poslouchají rádio jako kulisu při jiné činnosti nebo pravidelně sledují svůj oblíbený pořad.[167] Nabízejí nová témata pro diskusi nebo ovlivňují i tvorbu nových vzorců pro užití jazyka. Mohou nést i naučný charakter.[168] Vzhledem k tomu, že lidské vnímání je komplexní a každý jedinec jej má koncipované jinak, neexistuje jednoznačná odpověď na otázku, co si máme z médií konkrétně odnést.[169]

Tisková a televizní média (coby masmédia)[170] zpřístupňují kulturu, zvyšují aktuálnost informací a poznání, jedná-li se např. o politiku nebo veřejné události.[171]

[162] URBAN, Lukáš, 2011, s. 50.

[163] Tamt., s. 52-53.

[164] MUSIL, Josef, 2008, a. 25-26.

[165] URBAN, Lukáš, 2011, s. 49.

[166] Tamt., s. 93.

[167] Tamt., s. 94.

[168] Tamt., s. 99.

[169] MUSIL, Josef, 2008, a. 28.

[170] Tento pojem pochází z anglického „*mass media*“, a chápeme jej jako komunikační prostředek nebo instituci, která je schopna velkokapacitně zprostředkovat sdělení rozmanitému a individuálně neurčenému publiku. Pro tento pojem máme v češtině vhodný ekvivalent, který známe jako hromadně sdělovací prostředky. (URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA, 2011, s. 48).

[171] MUSIL, Josef, 2008, s. 43.

McQuail zpravodajská média označil jako mezičlánek, který jen usnadňuje proces sdělení, jelikož novinář není hlavním původcem zpráv.[172] Povahu zpráv lze rozdělit na pozitivní, negativní nebo neutrální a platí pro každý subjekt. Negaci mohou zapříčinit i průzkumy veřejného mínění, kde může dojít na kritické komentáře.[173]

Urban zmiňuje i možnou diskreditaci a zneužití, kdy jsou vážná témata zlehčována a přetransformována do zábavní formy. Tento jev nazval „hra na zpravodajství.“[174] Zároveň také může docházet ke zkreslování skutečnosti, kdy je vynechána určitá vizuální nebo zvuková část, která může být pro dané téma stěžejní. I při přeřazení záběrů a narušení jejich souvislosti lze docílit změny původní myšlenky tématu.[175]

3.1 Nesvobodná média v Koreji

Počátky tisku korejských novin sahají až do konce 19. století. V moderním slova smyslu jsou Noviny nezávislosti (Tongnip sinmun, 獨立新聞)[176] uváděny jako první korejské noviny. Poprvé se objevily v roce 1896. Vrátíme-li se však o pár let zpátky, v roce 1883 byly oficiálně založeny noviny Hansŏng sunbo (漢城旬報). Japonská koloniální vláda omezila vydávání korejských novin, a ačkoliv v roce 1920 povolila deníky Čosŏn ilbo (朝鮮日報) a Tonga ilbo (東亞日報)[177], byly stále pod drobnohledem.[178] Nicméně,

[172] MCQUAIL, Denis, 2016, s. 151.

[173] MUSIL, Josef, 2008, s. 93.

[174] URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA, 2011, s. 50.

[175] MUSIL, Josef, 2008, s. 94.

[176] Tongnip sinmun byly důležitým prostředkem pro šíření západní liberální ideje. Za jejich zrodem stál Sŏ Čä-pchil (徐載弼), zakladatel Klubu nezávislosti (獨立協會), který byl stejně jako noviny založen v roce 1986. Klub nezávislosti působil původně spíše jako symbolické hnutí, později však své cíle více zpolitizovalo. Tongnip sinmun nebyl oficiální tiskový zdroj Klubu nezávislosti (tím byl Bulletin Klubu nezávislosti velkého Čosŏnu), ale patřil mezi vlivnější média. Noviny vycházely v hangŭlu, k dispozici ovšem byla i jedna strana v anglickém jazyce. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 169-170).

[177] Čosŏn ilbo a Tonga ilbo kromě působení jako jeden ze zdrojů oživení korejského nacionalismu, sloužily zároveň i jako zázemí pro mladé a talentované jedince. Věk zdejších redaktorů se pohyboval kolem dvaceti let. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 208).

[178] YOUM, Kyu Ho, 1986, s. 869.

měly povoleno zveřejňovat články týkající se politické, sociální i mezinárodní problematiky.[179]

Osvobození v roce 1945 uvolnilo nesvobodu korejských médií a dalo tak průchod rapidnímu šíření levicových a pravicových idejí. Levicové myšlenky však byly po založení Korejské republiky v roce 1948 omezeny.[180] Spolu s nimi bylo zakázáno hanění vlády a jakékoliv aktivity rozporuplné s idejemi a zákony KR. I Sŭng-man (李承晚, v úřadě v letech 1948-1960)[181] sice slíbil svobodu projevu, nicméně tato opatření ospravedlnil jako ochranu země před komunistickými aktivitami.[182] Média tak byla značně filtrována a cenzurována. V tomto kontextu lze hovořit o ideologické funkci médií, kdy mohou působit jako šiřitel propagandy nebo hlásná trouba během válečného stavu.[183] Josef Musil také uvádí, že jistý politický vliv mají média za všech okolností.[184]

Pak Čŏng-hŭi držel média pod drobnohledem. Do redakcí vysílal své vládní zmocněnce, kteří dohlíželi na proces zpracování a vydávání informací. Média měla od roku 1961 zakázáno jakýmkoliv způsobem kritizovat vládu. Pokud tak někdo učinil, takový krok značil konec kariéry.[185] Přesto se ale média za Pakovy vlády rozvíjela. Média byla v zájmu pozvednutí ekonomiky podporována. Výměnou za „přijetí" omezení se mohla těšit podpoře a benefitům. Lze jen diskutovat, do jaké míry si zachovávala smysl pro povinnost a spravedlnost coby zdroj informací pro veřejnost.[186]

V období po vraždě Pak Čŏng-hŭiho a před převzetím vlády Čŏn Tu-hwanem novináři na krátkou dobu pocítili záchvěv svobody, prosazujíc zásady demokracie a svobody tisku. Je však důležité zdůraznit, že navzdory značnému omezení svobody slova v tisku, Pakova vláda poskytovala médiím značnou finanční podporu, která jim pomáhala ve vykonávání své činnosti.[187]

---

[179] ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 208.

[180] Tamt., s. 869-870.

[181] I Sŭng-man byl prvním prezidentem Korejské republiky. Velkou část svého života strávil v USA, tudíž měl i jejich podporu, když se dostal k moci. Díky této podpoře zpočátku přijal politický systém KR. Nicméně později se pokoušel upevnit svou moc a oslabit pravomoci Národního shromáždění. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 251-252)

[182] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 194.

[183] URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA, 2011, s. 96.

[184] MUSIL, Josef, 2008, s. 87.

[185] KIM, Hun Sik, 2003, s. 354.

[186] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 197.

[187] KIM, Hun Sik, 2003, s. 354.

Čŏn Tu-hwan média utlačoval ještě více. Za jeho vlády se existující média nemohla rozvíjet, zároveň nebyl možný ani vznik nových.[188] Kromě toho v médiích uskutečnil personální čistku, vyhodil kolem osmi set novinářů, mezi nimiž byli i zaměstnanci televizních stanic KBS a MBC.[189] Roku 1980 byl vydán Obecný tiskový zákon, který vymezoval práva a restrikce týkající se tisku. Zároveň byly stanoveny i podmínky pro jedince, kteří směli působit jako novináři nebo vydavatelé. Patřili mezi ně ti, kteří měli korejské občanství, bydleli zde a nepůsobili v zahraničí jako právnické osoby.[190] Ve spojitosti s médii byli hlídáni i cizinci, a to z důvodu, aby panoval přehled o zprávách a informacích, které do země mohly být přinášeny nebo naopak vynášeny.[191]

Vliv na nakládání s informacemi mělo Ministerstvo kultury a informací, které rozhodovalo o délkách a povahách článků, ale i počtu vytištěných stran. Zároveň mohlo nechat zrušit jakékoliv noviny a rádiové nebo televizní stanice.[192]

Strategie, kterou vláda využívala, je v Kimově článku nazvána jako metoda „mrkev na provázku“. Vedení mediálních společností se podvolila výměnou za úlevy na daních nebo obchodní nabídky. Novinářům byla přislíbena možnost výhodného bydlení a bankovních půjček. Vláda a elita si těmito kroky nenásilně zajistily svůj vliv. Média se podřídila, a již netrvala na svobodě projevu.[193]

Pro příklad, v roce 1984 oficiálně vycházelo 25 deníků, z toho šest z nich vycházelo po celé Korejské republice. Dva deníky vycházely i v anglickém jazyce.[194] Během vlády I Sŭng-mana, Pak Čŏng-hŭiho a Čŏn Tu-hwana, nebyla média svobodná. V těchto dobách se zároveň odehrálo mnoho případů v rozporu s etikou, což u veřejnosti budilo značnou nedůvěru.[195]

[188] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 197-198.

[189] KIM, Hun Sik, 2003, s. 354-355.

[190] YOUM, Kyu Ho, 1986, s. 871-872.

[191] Tamt., s. 880.

[192] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 198.

[193] KIM, Hun Sik, 2003, s. 355.

[194] YOUM, Kyu Ho, 1986, s. 870.

[195] KIM, Hun Sik, 2003, s. 354.

3.2 Uvolnění cenzury

No Tchä-u v roce 1987 zrušil Obecný tiskový zákon. Stále ale platil Zákon o národní bezpečnosti[196], který novináře omezoval ve psaní výrazně pro-severokorejské tematiky. Kromě toho však oficiálně nebylo nikterak konkrétně vymezeno, o čem se nesmí psát, ačkoliv vláda zprávy a témata v médiích sledovala.[197]

Po tomto uvolnění cenzury tisku, se k žurnalistice dostávají i média nezávislá na vládě nebo čäbŏlech. Jedním z nich byl deník *Han gjŏre*, jehož zveřejňovaná tvorba byla velice otevřená. Na jeho vydávání se podíleli novináři, kteří byli za Pakova a Čŏnova režimu bez práce nebo i ve věznění.[198] Tvorba *Han gjŏre* obsahovala levicové prvky a její vydavatelé neměli problém napadat v Koreji dlouhodobě zakořeněné hodnoty.[199]

Předtím vládou ovlivňovaná média byla za No Tchä-ua samostatnější. O to více se ale musela potýkat se zvýšenou konkurencí. V letech 1987-1992 se počty vydavatelů novin ztrojnásobily.[200]

Náhlé svobodnější prostředí pro média sice znamenalo pozitivní změny, ovšem někteří novináři nevěděli, jak s nimi naložit. Vzhledem k požadavkům doby se po novinářích vyžadovala vyšší aktivita a schopnost vyhledávat zdroje. Ti však nebyli zvyklí nová témata na pokrytí vyhledávat sami. Pokud se o něčem novináři rozhodli sami od sebe napsat, jednalo se často o téma, které pozornost veřejnosti již upoutalo. Dále je také zaznamenána absence podkladů nebo zdrojů. Novinář často vyjadřoval pouze svůj názor.[201] Existují tedy rozpory nad profesionalitou a mírou zkušeností u jihokorejských novinářů. Denis McQuail uvádí, že ačkoliv pro povolání novináře obecně existuje mnoho tréninkových programů, existují novináři, kteří jej nepodstoupili. Je na rozhodnutí mediálních organizací, koho do svých řad zaměstnají.[202]

---

[196] Zákon o národní bezpečnosti byl schválen Národním shromážděním v roce 1948. I Sŭng-man vedl přísnou antikomunistickou kampaň a tento zákon tak využíval pro potlačení levicových aktivit. Armáda, tisk a vzdělávací instituce postihly čistky a byly kontrolovány. Tomuto zákonu však podlehli i tací, kteří s levicovými aktivitami neměli nic společného. I Sŭng-man tedy tento zákon využíval pro upevnění své moci, nejen vůči obyčejným obyvatelům, ale i členům Národního shromáždění. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 252.)

[197] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 191.

[198] ECKERT, Carter J. et al.,*2009,* s. 279.

[199] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 201.

[200] KIM, Hun Sik, 2003, s. 345-346.

[201] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 191.

[202] MCQUAIL, Denis, 2016, s. 96.

Sice zde hovoříme o uvolnění cenzury, ale je diskutabilní, nakolik byla po roce 1987 jihokorejská média svobodná. Politici ve spolupráci se zkušenými novináři mohli do značné míry ovládat média tak, aby dokázali rozhodovat o výběru nebo odmítnutí témat ke zpracování.[203] V dějišti se nacházely i soukromé firmy, které vyvíjely tlak a novinářům poskytovaly i předem napsané články.[204] Později v 90. letech 20. století k těm nejvlivnějším patřili především majitelé médií a sponzoři.[205] V tomto případě je možné, že i v této době média podléhala jisté formě autocenzury, ať už vědomé či nikoliv. Vzhledem ke vlivu, který soukromé firmy měly, se lze domnívat, že si je média nechtěla znepřátelit, neboť jim firmy coby sponzoři poskytovaly jistý finanční přínos.[206]

Korejskou společnost jako takovou zajímalo dění ve světě. V 80. letech 20. století téměř každá domácnost vlastnila televizor a sledovala zprávy. Tisk novin se těšil velké produkci, přičemž byly zahrnuty zprávy ze zahraničí.[207]

Po olympijských hrách měla KR větší pokrytí v zahraničních médiích.[208] V 90. letech 20. století se s rozvojem technologií o Koreu zajímaly i nadnárodní mediální korporace, díky kterým KR získala lepší mediální profil.[209] Noviny si stále držely prvenství coby nejdůvěryhodnější zdroj informací do roku 1996.[210]

3.3 Média na LOH 1988

V kontextu sportovních akcí (olympijských her nebo mistrovstvích) se o médiích a komunikaci uvažuje v celosvětovém měřítku, kdy tzv. zkracují vzdálenost a přibližují publiku akci, u které pochopitelně nemůže být každý fyzicky přítomen.[211]

Celkem se na LOH v Sŏulu očekávala účast 5000 novinářů, 3800 zpravodajů, 500 fotožurnalistů a 800 techniků. Kromě ubytování pro ně byla přichystána i doprava, která je přepravovala na patřičná působiště. Pro každého novináře byla předem zhotovena

[203] KIM, Hun Sik, 2003, s. 355.

[204] WILLIAMS, Louise a Roland RICH, 2013, s. 192.

[205] KIM, Hun Sik, 2003, s. 357.

[206] URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA, 2011, s. 67.

[207] SETH, Michael J., 2019, s. 451.

[208] CHO, Jihyun a Alan BAIRNER, 2012, s. 283.

[209] Tamt., 283-284.

[210] KIM, Hun Sik, 2003, s. 351.

[211] URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA, 2011, s. 99.

identifikační karta, která usnadňovala pohyb mezi prostory, které byly pro nepovolané osoby zapovězené.[212]

Jako hlavní působiště bylo pro novináře k dispozici Hlavní tiskové centrum, které se nacházelo kilometr od olympijského stadionu a od ubytovacích prostor pět kilometrů. Mimo základní potřebná zařízení, jako byly např. místnosti pro psaní, vysílání, tiskové konference nebo fotolaboratoř, byly součástí centra také restaurace, banka nebo pošta. Kromě toho bylo u každého sportoviště 35 vedlejších tiskových center. Informace o výsledcích jednotlivých disciplín byly speciálním informačním systémem podávány v korejštině, angličtině a francouzštině.[213]

Co se týče vysílání, vedle budovy KBS v Jŏŭido bylo zřízeno Mezinárodní vysílací centrum, které představovalo zázemí pro zahraniční televizní stanice. Zde bylo k dispozici příslušné vybavení, přičemž bylo možné zpracovávat vizuální i zvukový obsah určený k vysílání. Stejně jako u Hlavního tiskového centra byly v areálu restaurace, pošta, banka, ale i ošetřovna.[214] Včetně zázemí bylo připraveno kolem dvou tisíc kabelových televizorů, které byly rozmístěny po všech sportovištích. Kromě výsledků mohli novináři sledovat i situace na jiných sportovištích. Měli tak větší přehled o dění na olympiádě.[215]

3.4 Metodologie k mediálnímu pokrytí olympijských her

V následujících kapitolách budu vycházet z novinových článků deníků Čosŏn ilbo, Tonga ilbo a Čungang ilbo, a také z televizních zpráv stanice MBC, které jsem již zmínila v úvodu své bakalářské práce.

Cílem analýzy je zjistit, jak jihokorejská média olympiádu prezentovala a jak na ni pohlížela. Pro Korejskou republiku byly olympijské hry důležitým prvkem pro navázání diplomatických vztahů. Zároveň také chtěla světu předvést, že patří mezi vyspělé státy. Na základě vybraných tematických celků proto představuji, co pro média bylo stěžejní. Tematické celky podrobněji uvádím níže.

Na úvod se vracím do roku 1981, kdy došlo k vyhlášení výsledků hlasování o organizátorovi letních i zimních her pro rok 1988. Vzhledem k tomu, že televizní stanice MBC neposkytuje reportáže z roku 1981, jsem v této události tak limitována pouze na

[212] Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä*, 1988, s. 110.

[213] Tamt., s. 110-111.

[214] Tamt., s. 112.

[215] Tamt., s. 114.

novinové články. Hlavním cílem tohoto úseku bylo zjistit, jak Korejská republika chtěla přistoupit k organizaci a co bylo pro deníky stěžejní zdůraznit. Dále se také nabízí sledovat připomínky týkající se Japonska, které se taktéž ucházelo o organizaci her pro rok 1988.

Zahajovací ceremonie na olympijských hrách bývají specifické ve své velkoleposti a ukázce významných hodnot dané hostitelské země. V této tematické části se zaměřím především na to, jak se jihokorejská média dívala na slavnostní zahájení, a jak při něm reflektovala sedmileté přípravy. Toto téma považuji za jedno z klíčových, jelikož slavnostní zahájení otevírá celou sportovní akci a pro KR je tak důležité udělat dobrý první dojem.

Vzhledem k tomu, že se jedná o sportovní akci, vyšlo velké množství článků a reportáží na výsledky sportovních disciplín. Disciplín i kategorií je mnoho a není v silách médií každé z nich věnovat stejnou dávku pozornosti. Převahu mají obsahově jihokorejští sportovci, jelikož zkoumám tamní jihokorejská média. V této části sleduji, jak média interpretovala možné naděje na medaile a jak sportovní výkony prezentovala.

Na sportovní výkony poté navazuji dvěma výraznými událostmi, které se na olympiádě staly. První se týká výtržností na boxerské disciplíně, kterou vyprovokovali členové jihokorejského týmu. Mohl za to verdikt jednoho z rozhodčích. Toto rozhodnutí bylo v neprospěch korejského sportovce. Jelikož se jednalo o situaci, ve které domácí korejský tým rozhodně nebyl nevinně, zajímalo mě, do jaké míry byla média schopna připustit chybu na straně KR, a jak se k ní postavila. Vzhledem k tomu, že tento incident narušil reputaci KR, považuji toto téma za jedno z klíčových.

Dále uvedu nechvalně známou kauzou běžce Bena Johnsona, kterému byla na základě pozitivních dopingových testů odebrána zlatá medaile z běhu na 100 metrů. Tato událost byla velmi důležitá, jelikož se poté začalo jednat o tvrdších krocích v boji proti dopingu ve sportu. U mediálního pokrytí se chci zaměřit na přístup deníků a MBC k Johnsonovi před a po skandálu.

Mediální pokrytí olympijských her jsem se rozhodla symbolicky uzavřít jejich koncem. Hlavním cílem této kapitoly je představit mediální ohlédnutí se za hrami a jejich shrnutí. Nejen, že média mohou představit pozitivní body, ale nepochybně lze nalézt i něco, co se nemuselo podařit – ať už se jedná o organizaci nebo sportovní výkon.

3.5 Zvolení Korejské republiky coby organizátora

Zvolení Sŏulu coby dějiště olympijských her, měly deníky uvedené na začátku svých vydání druhý den po oznámení. Výsledky hlasování byly ohlášeny ve večerních hodinách, tudíž na následující ráno byly otisknuty jako čerstvá novina. Lze tedy s jistotou říci, že tato zpráva byla pro Korejskou republiku důležitá, pokud touto cestou získala přednost před ostatními články. Na titulních stranách Čosŏn ilbo a Tonga ilbo lze obdobně spatřit starostu Sŏulu Pak Jŏng-sua (朴英秀, ve funkci 1980-1982) se zvednutýma rukama nad hlavou. Tonga ilbo tuto novinu uvádí následovně:

> *„Město Sŏul získalo tu čest pořádat 24. Letní olympijské hry v roce 1988. 30. září v 11 hodin a 45 minut večer korejského času, Juan Antonio Samaranch oznámil na 84. setkání MOV výsledky hlasování členů MOV: ‚Sŏul z platných 79 hlasů získává neuvěřitelnou podporu 52 hlasů. Poráží tak japonskou Nagoju, která získala 27 hlasů, a bude pořádat hry.‘“*[216]

Zároveň také nebylo opomenuto i hlasování o zimní olympiádě, která se konala ve stejném roce jako LOH v Sŏulu. Vyhrálo kanadské Calgary, které soupeřilo proti švédskému městu Falun a italské Cortina d'Ampezzo. Následovala vyjádření starosty Sŏulu a oznámení o brzkém založení organizačního výboru, který byl založen v listopadu téhož roku.[217]

Bylo zdůrazněno, že Korejská republika je nyní šestnáctým státem, který má možnost olympiádu organizovat. Tonga ilbo zároveň neopomíná těžkosti, které Korejská republika musela překonat. Sděluje nám, že se KR diplomaticky potýkala s handicapem rozdělené Koreje, přičemž je tedy poloostrhov rozdělen na severní a jižní části. Do následujících dní předesílá, že získáním pořadatelství není zcela vyhráno, a že je potřeba *„z diplomatického hlediska zdolat ještě mnoho hor.“* Vzhledem k tomu, že je olympiáda akce mezinárodního rozměru, Tonga ilbo kladlo důraz na budování diplomatických vztahů.[218]

---

[216] Tonga ilbo, *88njŏn ollimpchiksŏulsŏ jŏnda [V roce '88 bude olympiáda v Sŏulu]*, 1. října 1981, s. 1.

[217] Tamt., s. 1.

[218] Tonga ilbo, *Hariltchäsan mŏtčigečchirŭdža kidžŏgŭl ttanän hangukŭi kuknjŏk [Máme toho hodně na práci, proveďme ji skvěle. Národní síla Koreje se dočkala zázraku],* 1. října, 1981, s. 3.

Čungang ilbo výsledek hlasování v Baden-Baden přirovnalo k zázraku a soustředilo se na uvedení cílů spojených s pořádáním olympiády. Kromě zlepšení vztahů na poloostrově a představení Koreje světu dokonce uvedlo, že při takovéto příležitosti je důležitější předvedení korejské kultury světu než samotný sport.[219] Dále uvádí následující:

> *„Nyní, coby kulturní národ s několika deseti tisíciletou historií, musíme spolupracovat, abychom světu předvedli sofistikovanou, demokratickou společnost.“*[220]

Co se týče reakcí a oslav občanů KR, Čungang ilbo uvádí, že mnoho domácností proces hlasování sledovalo. Ve chvíli vyhlášení výsledků se *„každou domácností hlasitě nesly výkřiky plné radosti.“*[221]

Juan Antonio Samaranch deníku Čosŏn ilbo exkluzivně zodpověděl na otázky ohledně výsledků hlasování a postupů do budoucna.[222] Na otázku *„Jaký je podle vás důvod, že se Sŏul stal organizátorem?“* odpověděl, že výklad jihokorejské delegace byl velice působivý, a že mezi členy MOV zřejmě rezonovalo, jaké Korea vynaložila úsilí pro organizaci her. Ohledně postupů do budoucna odpověděl takto

> *„Co se týče mě, ještě jsem v Koreji nebyl. Avšak vzhledem k tomu, že se na rok 88 rozhodlo o konání v Sŏulu, plánuji v příštím roce Sŏul minimálně jednou navštívit a úzce spolupracovat s Korejským olympijským výborem. A navíc, od příštího roku budou v Sŏulu pravidelně probíhat zasedání*

[219] Čungang ilbo, *Sŏul ollimpchik [Olympiáda v Sŏulu]*, 1. října 1981.

[220] Tamt.

[221] Čungang ilbo, *„Tŏbŭl sŭkchoŏ“e pamčam sŏlčchin pchiro idžŏ – Badenbadene nun küga ssollidŏn nal [Zapomeňme na únavu z nočního spánku, toho dne se oči i uši soustředily na Baden-Baden],* 1. října 1981.

[222] V úvodním nadpisu tohoto článku se redaktorům zřejmě nedopatřením podařilo Samaranche překřtít na „Saramanche“. Dále již příjmení předsedy MOV bylo napsáno správně. Vzhledem k tomu, že se však jedná o exkluzivní rozhovor, se tato chyba může jevit jako dosti nešťastná. Krom toho byla otisknuta na titulní straně. [Čosŏn ilbo, *Hangukjučchinorjŏge konggam Saramančchiüwŏndžang čeansŏlmjŏngi mäu insangdžŏk (Předseda Samaranch sympatizuje se snahami Korejců, výklad byl velice působivý),* 1. října 1981, s. 1].

> *výkonného výboru MOV, abychom zahájili přípravy a posílili spolupráci s organizačním výborem v Koreji*.“[223]

V Baden-Baden proti Sŏulu stála japonská Nagoja. V médiích tudíž byla skloňována i prohra Japonska. Z pohledu Tonga ilbo byla vylíčena jako drtivá porážka. V diplomatickém kontextu byl připomenut neúspěch Japonska na 33. valném shromáždění OSN z roku 1978, kdy se po hlasování nedostalo do Bezpečnostní rady OSN[224]. Tato další prohra Japonska, tentokrát ve spojitosti s LOH, je označena jako *„druhý šok“.*[225] Mimoto také bylo uvedeno, že v důsledku nezdaru nyní musejí v Nagoji se zklamáním strhávat olympijské transparenty, které byly připraveny na oslavy.[226] Podle Čungang ilbo se lidé v Japonsku scházeli venku s alkoholem, občerstvením a pyrotechnikou. Nicméně, po vyhlášení výsledků se *„se zklamanými výrazy rozcházeli.“*[227] Úpravy museli podle Tonga ilbo dělat i japonští novináři v Baden-Baden:

> *„Chvíle, kdy měl předseda MOV Samaranch vyhlásit výsledky hlasování. Počet hlasů Nagoje ještě ani nebyl vyhlášen, avšak členové korejské delegace nedokázali skrýt své dojetí a vyskočili ze svých sedadel. Japonští novináři mezitím na druhé straně opustili místnost. To, aby opravili své články o vítězství Nagoje, které ukvapeně zaslali do svých hlavních štábů. Všichni Korejci včetně novinářů byli poté předmětem zájmu zahraničních novinářů*.“[228]

---

[223] Čosŏn ilbo, *Hangukjučchinorjŏge konggam saramančchiüwŏndžang čeansŏlmjŏngi mäu insangdžŏk [Předseda Samaranch sympatizuje se snahami Korejců, výklad byl velice působivý]*, 1. října 1981, s. 1.

[224] Tonga ilbo nespecifikovalo, o jaké hlasování se jednalo. Rozhodla jsem se tedy okolnost dohledat na internetu a odpověď mi poskytla Wikipedie, která uvedla Bezpečnostní radu OSN. (1978 United Nations Security Council election, In: *wikipedia.org* [online]. Naposledy upraveno 18.2.2023, [cit. 1.5.2023]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/1978_United_Nations_Security_Council_election).

[225] Tonga ilbo, *Hariltchäsan mŏtčigečchirŭdža kidžŏgŭl ttanän hangukŭi guknjŏk [Máme toho hodně na práci, proveďme ji skvěle. Národní síla Koreje se dočkala zázraku],* 1. října 1981, s. 3.

[226] Tonga ilbo, *Pchäbäenollago pchjočchae nolla časinčchaidŏn ilbon kjŏngakgwa silmang [Sebejisté Japonsko překvapeno prohrou a rozdílem hlasů, šok a zklamání]*, 1. října 1981, s. 3.

[227] Čungang ilbo, *Kjŏngak, nangpchä...Čchimulhan il [Šok, debakl... Ponurá situace]*, 1. října 1981.

[228] Tonga ilbo*, Sŭngnisunganŭi hjŏndži [Na místě vítězné chvíle]*, 1. října 1981, s. 2.

Odchod japonských novinářů z místnosti obdobně popsalo i Čosŏn ilbo.[229] Obzvláště z poslední věty mohu usuzovat, že Tonga ilbo symbolicky postavilo KR do centra dění. Japonští reportéři odcházejí, zatímco zahraniční reportéři nyní upírají svou pozornost na jihokorejskou delegaci. Japonsko také bylo prezentováno jako ukvapené a příliš si jisté svou výhrou, načež tedy novináři museli jít přepsat své články a obyvatelé Nagoje rušit oslavy. Vzhledem k historickým souvislostem, kdy Japonsko okupovalo Koreu, osobně usuzuji, že pro KR bylo toto vítězství nad Japonskem jisté zadostiučinění, a proto se tato interpretace z Baden-Baden může zdát svým způsobem škodolibá. Co se týče zmínky o zahraničních novinářích, podle Čungang ilbo se jako první ze zahraničních médií o výsledku hlasování z Baden-Baden zmínila Francouzská tisková agentura (AFP), a to pouhé čtyři minuty po oznámení Samaranche.[230] Čas vyhlášení uvádí všechny tři deníky stejný, 11:45 večer (tento čas byl zároveň v článcích nejednou opakován). Usuzuji, že již v této době se jihokorejská média těšila pozornosti zahraničí a bylo tak pro ně důležité zmínit, že je KR nyní středem pozornosti.

Dne 30. září byla v Baden-Baden také přítomna severokorejská delegace. V Tonga ilbo je zmínka, že ve chvíli vyhlášení výsledků hlasování její představitelé zrudli a spěchali neznámo kam.[231]

V kontextu příprav na LOH 1988 Čosŏn ilbo zmiňuje průběh stavby Olympijského stadionu Čamsil. Jeho kapacitu míst pro diváky porovnává se stadiony v Mnichově a v Montrealu. Avizuje, že Čamsil pojme více diváků než u těchto dvou zmíněných, tedy na 75 tisíc míst k sezení.[232] U tohoto tvrzení lze spekulovat, zda se jedná o motivační zvolání ve snaze postavit kapacitně větší stadion, nebo zda v KR již v této fázi očekávali vysokou návštěvnost her. Vzhledem k tomu, že se nacházíme v roce 1981, a rok poté v rámci proměn Sŏulu začínaly velké developerské projekty, si dovoluji usuzovat, že samotná stavba Olympijského stadionu Čamsil již byla součástí ukázky okázalosti hlavního města.

Tonga ilbo zmiňuje i kritiku organizace her ze strany jistého občana, načež jsou hned vysvětleny pozitivní body, které celá akce může přinést:

[229] Čosŏn ilbo, *Hangukŭi him segjega aračwŏtta [Svět uznal sílu Koreje]*, 1. října 1981, s. 3.

[230] Čungang ilbo, *Segjeŭi tchongsindŭl sŏultchŭkčib [Zprávy ve světě, sŏulský speciál]*, 1. října 1981.

[231] Tonga ilbo, *Sŭngnisunganŭi hjŏndži [Na místě vítězné chvíle]*, 1. října 1981, s. 2.

[232] Čosŏn ilbo, *Kjŏnggidžangkŏnsŏl čchačilŏbtta [Stavba stadionu podle plánu]*, 1. října 1981, s. 3.

> *„Ve chvíli, kdy byla vydána informace o organizaci her, zavolal nám do redakce jakýsi občan (mírně opilý) s protestem: ‚Sotva je těžké vyžít, natož nějaké hry'. Nemusí na ně být pohlíženo jen jako na přítěž. Lze spatřit i mnoho plusových faktorů, které na první pohled nejsou zřejmé. Je zde mnoho neviditelných výhod. Stává se z toho příležitost pro národní obchod, a nelze také přehlédnout demonstrační vliv na zlepšení image Koreje. Je daleko efektivnější využít této příležitosti než investovat peníze do desítek zahraničních výstav.* [233]

Občanův protest vyvrácen není, avšak není ani uznán. Místo toho jsou spíše předloženy pozitivní faktory, které mohou olympijské hry nabídnout. Tonga ilbo si zároveň uvědomuje převahu olympijských her nad zahraničními výstavami, které ve světě před druhou světovou válkou (1939-1945) kralovaly coby prostředek pro setkání a řešení společenských problémů. Po válce již byly vizuálně atraktivnější olympijské hry, a to také díky rozvoji médií.[234]

Při pohledu na znění článků je pro mne zřejmé, že se deníky ve svých čtenářích pokoušely probudit hrdost a poučit je do budoucna o snahách týkajících se úspěšného konání her. Zároveň také avizují, že není čas ani prostor polevit, protože zvolením Sŏulu teprve začínají sedmileté přípravy. Motivují čtenáře ke spolupráci a sounáležitosti. Nabízejí pozitiva, která mohou olympijské hry přinést. Z příkladů, které jsem uvedla výše, se také domnívám, že sport jako takový byl v jisté fázi upozaděn. Ne však zcela. Důraz byl více kladen na diplomacii a snahy ze Sŏulu udělat pomyslnou výkladní skříň. Sport měl však také své opodstatnění, jelikož se skrze něj taktéž dala prezentovat prestiž a národní síla coby organizátora velké sportovní události.

3.6 Zahájení olympijských her

3.6.1 Pokrytí v novinových článcích

Den 17. září 1988 mohli lidé z celého světa sledovat slavnostní zahájení Letních olympijských her v Sŏulu. Tisk pochopitelně věnoval akci takového rozměru prostor na

[233] Tonga ilbo, *Hariltchäsan mŏtčigečchirŭdža kidžŏgŭl ttanän hangukŭi guknjŏk [Máme toho hodně na práci, proveďme ji skvěle. Národní síla Koreje se dočkala zázraku],* 1. října 1981, s. 3.

[234] PAK, Hänam, 2016. s. 259.

titulních stranách. V Tonga ilbo je téměř přes polovinu úvodní strany fotografie ze stadionu Čamsil, na které se nachází nastoupené sportovní výpravy sledující olympijský oheň. Vedle fotografie je velký nadpis: *„Zvedá se opona(幕) pro slavnosti lidstva."* S vydáním Tonga ilbo zřejmě muselo počkat až do odpoledne, jelikož uvedlo, že olympijský oheň na stadion Čamsil vzplál ve 12:41 odpoledne.[235] Čosŏn ilbo na své titulní straně taktéž zobrazuje olympijský oheň, avšak před sŏulskou radnicí, kde se nacházel předtím, než byl přesunut na olympijský stadion. K vidění dále bylo na titulní straně logo LOH 1988, pod nímž bylo v angličtině a francouzštině napsáno „vítejte".[236] O dění na zahajovací ceremonii psalo Čosŏn ilbo až druhý den, 18. září. Na titulní straně se nacházely dvě fotografie – zažehnutý olympijský kotel[237], a poté v menší velikosti prezident No Tchä-u s manželkou.[238]

V den zahájení her Čosŏn ilbo uvádí olympiádu v Sŏulu jako největší festival harmonie mezi Východem a Západem po dvanácti letech. K tomu dodává, že se poprvé za dvanáct let na jednom místě setkávají USA (美) a Sověti (蘇).[239] Sŏul tak není pouze dějištěm olympiády, ale i místem pro mírová setkání. Dále jsou také uvedeni speciální zahraniční hosté, kteří se zúčastní slavnostního ceremoniálu. Mezi nimi je předseda MOV Samaranch, tehdejší japonský premiér, Noboru Takešita (premiérem v letech 1987-1989) a španělská královna Sofie se synem, princem Filipem.[240] Tonga ilbo uvádí, že přítomni byli např. i bývali prezidenti KR, Jun Po-sŏn (尹潽善, prezidentem v letech 1960-1962) a Čchö Kju-ha. Všichni tito hosté byli usazeni do „Královské sekce" (*Rojŏlsŏk*), která nabízela 50 míst. Byla zmíněna i VIP sekce, kde bylo celkem 530 míst. Odsud ceremoniál sledovali členové MOV.[241]

Pozoruhodná je i zmínka o bývalém prezidentovi Čŏn Tu-hwanovi, který se zahajovacího ceremoniálu nezúčastnil. Jak již bylo zmíněno na předchozích stranách této práce, Čŏn se také zasloužil o přivedení olympiády do Sŏulu. Čosŏn ilbo zmiňuje telefonní hovor No Tchä-ua s Čŏnem. Podle Modrého domu (*čchŏngwadä,* 靑瓦臺), oficiálního

[235] Tonga ilbo, *Hwahapkwa čŏndžinŭibul tchaorŭda [Vzplál plamen harmonie a pokroku],* 17. září 1988, s. 1.

[236] Čosŏn ilbo, *Sŏnghwa ollimpchik ačchim palkhida [Pochodeň rozzářila olympijské ráno]*, 17. září 1988, s. 1.

[237] Čosŏn ilbo, *3tchägŭk 3inŭi čŏmhwa [Samtchägŭk, 3 osoby zažehly pochodeň],* 18. září 1988, s. 1.

[238] Čosŏn ilbo, *Hwahabŭi segje makorŭda [Zvedá se opona pro svět harmonie],* 18. září 1988, s. 1.

[239] Čosŏn ilbo, *Sŏulollimpchik jŏksadžŏk kämak [Olympiáda v Sŏulu, historické zahájení]*, 17. září 1988, s. 1.

[240] Čosŏn ilbo, *Iltakchesitasusang nähan [Japonský premiér Takešita navštěvuje Koreu]*, 17. září 1988, s. 1.

[241] Tonga ilbo*, Čamsilbŏre sunohta [Výzdoba Čamsilu]*, 17. září 1988, s. 2.

prezidentského sídla, spolu hovořili o Čŏnově neúčasti na zahajovacím ceremoniálu. Tuto skutečnost se No dozvěděl od předsedy organizačního výboru, Pak Se-džika, který byl Čŏna osobně navštívit. Prezident No během telefonátu Čŏnovi vyjádřil (právě s ohledem na Čŏnovy zásluhy týkající se olympiády) slova útěchy. Oficiální důvod absence bývalého prezidenta sdělen nebyl, avšak byl zmíněn jeho korupční skandál.[242] Na otázku, zda byl diskutován během telefonátu, Modrý dům odpověděl, že *„z rozumného hlediska o této problematice nelze za takové atmosféry mluvit.“* No Tchä-u se s Čŏn Tu-hwanem od své inaugurace osobně nesetkal.[243]

K zahájení LOH v Sŏulu Tonga ilbo napsalo, že když olympijský oheň vzplál[244], *„40 milionů lidí, kteří pro olympiádu společně prolili pot, se třásli dojetím.“*[245] Lze si tak vyložit, že po kolektivní spolupráci obyvatel Korejské republiky je nyní konečně možné vidět výsledky svého úsilí. Avšak vzhledem k tomu, že mobilizovaných osob a dobrovolníků bylo dohromady kolem dvou set tisíc, dovoluji si konstatovat, že z realistického hlediska je 40 milionů osob veliká nadsázka.

Během zahajovacího ceremoniálu vystoupili Pak Se-džik,[246] a předseda MOV, Samaranch. Prezident No Tchä-u následně oficiálně zahájil olympijské hry. Byla vyvěšena olympijská vlajka, kterou neslo osm olympijských medailistů z Korejské republiky.[247] Čosŏn ilbo následující den nešetřilo chválou na zahajovací ceremoniál:

---

[242] Čŏn Tu-hwan byl od roku 1988 vyšetřován za finanční skandály, které se udály za jeho vlády. Začala se o ně zajímat opozice v dubnu po volbách do Národního shromáždění, kdy vládnoucí strana poprvé v historii nezískala většinu hlasů. (ECKERT, Carter J. et al.,2009, s. 279.)

[243] Čosŏn ilbo, *No Tchäutchongrjŏng, Čŏnssie kämaksikbulčcham üročŏnhwa 5kongpiri kŏron anhätta [Prezident No Tchä-u, utěšující telefonát Čŏnovi ohledně neúčasti na zahajovací ceremonii, korupce zmíněna nebyla]*, 17. září 1988, s. 2.

[244] Jak již bylo řečeno, olympijskou pochodeň na stadion přinesl Son Ki-džŏng. Tu následně předal Im Čchun-ä (林春愛), dnes již bývalé běžkyni na střední trať. (Seoul 1988 – Opening Ceremony | Seoul 1988 Replays, In: *YouTube*. Zveřejněno dne 8.6.2020, [23.3.2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=KeWSC7iCnpM)

[245] Tonga ilbo*, Illjučchukče makorŭda [Zvedá se opona pro festival lidstva]*, 17. září 1988, s. 1.

[246] Pak Se-džik uvedl, že konečně přes všechno úsilí i komplikace mohou hry zahájit. Dále řekl, že se vynasnaží, aby vše proběhlo v bezpečí a harmonii. V závěru poděkoval všem dobrovolníkům a občanům, kteří se na přípravách olympiády podíleli. Po svém projevu předal slovo Samaranchovi, který vyjádřil svá díky organizačnímu výboru za úsilí vynaložené k přípravám her. (Seoul 1988 – Opening Ceremony | Seoul 1988 Replays, In: *YouTube*. Zveřejněno dne 8.6.2020, [23.3.2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=KeWSC7iCnpM)

[247] Tonga ilbo, *Illjučchukče makorŭda [Zvedá se opona pro festival lidstva],* 17. září 1988, s. 1.

> *„Zahajovací ceremoniál olympiády v Sŏulu 17. září, proběhl velkolepě, okázale, přesně, hbitě a s požehnáním jasného nebe. Uchvátil srdce přítomných 100 tisíc diváků a 5 miliard lidí po celém světě.“*[248]

Meteorologické podmínky chválí i Čungang ilbo[249], přičemž obdobně jako Čosŏn ilbo zmiňuje v souvislosti s nebem jeho požehnání. A že se organizátoři snažili olympijské hry pořádat v celosvětovém rozsahu, převzala i jihokorejská média. Čosŏn ilbo výše zmiňuje „*uchvácení srdcí 5 miliard obyvatel světa*“. Čungang ilbo taktéž uvádí toto číslo, a krom toho dodává i *„křik, který se ze Sŏulu nesl napříč pěti oceány a šesti kontinenty.“*[250] Je tak zřejmé, že olympiáda v Sŏulu je cosi, co sleduje celý svět, ne-li emočně vnímá a cítí.

Podobně jako Tonga ilbo v roce 1981, nyní Čosŏn ilbo připomíná těžkosti, s jakými se Korea potýkala. Zmiňuje utlačování před čtyřiceti čtyřmi lety a válku před třceti lety.[251] Je důležité si povšimnout, že u těchto zmínek nebyla uvedena žádná země. Z časového kontextu lze vyvodit, že před 44 lety byla Korea okupována Japonskem a před 30 lety na poloostrově probíhala občanská válka. Vzhledem k tomu, že se KR snažila o olympiádu v mírovém duchu, tak zřejmě Čosŏn ilbo zvolilo zlatou střední cestu – historický handicap zmínilo, avšak jeho strůjce nikoliv. Čungang ilbo u okupace zvolilo slovíčko *„ilče“,* což znamená Japonské císařství. To však již v roce 1988 neexistovalo, tudíž Japonsko nebylo označeno přímo svým současným jménem.[252]

Obsahem vydání Tonga ilbo ze dne 17. září 1988 byly taktéž fotografie z místa zahajovacího ceremoniálu. K vidění byly snímky před stadionem Čamsil, kde byli zachyceni i zahraniční fanoušci. Pod fotografií, na které pózoval britský fanoušek s korejským, byl titulek popisku *„Jsme jedno srdce“,* což značilo formování přátelství

[248] Čosŏn ilbo, *Hwahabŭi segje makorŭda [Zvedá se opona pro svět harmonie],* 18. září 1988, s. 1.

[249] Čungang ilbo, *Sŏulollimpchik kămak [Zahájení olympiády v Sŏulu]*, 17. září 1988.

[250] Čungang ilbo, *Segjeŭi pŏsijŏ pchjŏnghwarŭl hjanghä tojakhadža [Přátelé světa, vzhůru za mírem]*, 17. září 1988.

[251] Čosŏn ilbo, *Čigučchonkadžokŭi hwahap [Harmonie celosvětové rodiny]*, 18. září 1988, s. 2.

[252] Čungang ilbo, *Segjeŭi pŏsijŏ pchjŏnghwarŭl hjanghä tojakhadža [Přátelé světa, vzhůru za mírem]*, 17. září 1988.

napříč státy. Přátelství je jedním z poselství olympijských her[253]. Vzhledem k tomu, že popisek začínal slovy *„Venku před zahajovací ceremonií lidé sdíleli přátelství, jakmile se potkali“*, můžeme toto tvrzení potvrdit.[254] Zobrazena byla i paní na vozíčku, která byla cizí národnosti. Pod fotografií bylo napsáno, že ji *„zřízenci obzvláště vlídně nasměrovali.“*[255] Lze vyvodit, že Tonga ilbo chtělo ukázat, že zdejší zaměstnanci i v kontextu západní tolerance pomáhali všem divákům nehledě na národnost[256] nebo zdravotní indispozice. Podobným způsobem jednotu a přátelství vyjádřilo i Čosŏn ilbo. To však zmiňuje i mládí překračující zeď, což by mohlo značit, že mladá generace je příslib dobré budoucnosti:

> *„Pochodeň svým spalujícím žárem roztavila zeď mezi zemí a rasou. Všichni mladí lidé z celého světa, kteří se v Čamsilu sešli, se chytili za ruce a zborcenou zeď překročili.“*[257]

Koncept zdi byl u Čosŏn ilbo vyjádřen vícekrát, jelikož se téma zahajovacího ceremoniálu jmenovalo „Na druhé straně zdi“. Čungang ilbo se slovem „zeď“ také pracuje. Za tvrzením, že se v Sŏulu semkl svět, dále uvádí, že svět *„strhl zeď ideologie, systému, bohatých i chudých, a 5 miliard lidí se chytilo za ruce.“*[258] Vidíme zde opět světovost a sounáležitost mezi lidmi napříč zeměkoulí. Lze také zpozorovat, že nachází-li se v článcích Čosŏn ilbo a Čungang ilbo slovo „zeď“ *(pjŏk),* doprovází jej ve velké míře fráze „ruku v ruce“ (*sone sončabko)* nebo „chytit se za ruce“ *(sone sonŭl čabta).* Deníky s velkou pravděpodobností vycházejí z textu oficiální písně olympiády v Sŏulu, Hand in Hand.[259]

---

[253] Mezi olympijské hodnoty patří výjimečnost, přátelství a respekt. V kontextu přátelství je významná jeho oslava. Olympijské hry jsou tak považovány za akci, která mimo jiné lidi sdružuje. (OLYMPIC VALUES, In: *olympics.com* [online]. [cit. 15.4.2023]. Dostupné z: https://olympics.com/ioc/olympic-values)

[254] Tonga ilbo, *Urinŭn hanmaŭm [Jsme jedno srdce]*, 17. září 1988, s. 5

[255] Tonga ilbo, *Hülčcheŏ tchan nobuin [Starší paní na vozíčku]*, 17. září 1988, s. 5

[256] Ze zahraničních diváků Tonga ilbo zaujali mexičtí a afričtí fanoušci. U mexických diváků bylo uvedeno sombrero, které měli na hlavách. Pro oděv, který na sobě měli afričtí návštěvníci redaktoři název nalézt nedokázali, a byl tak popsán pouze jako ojedinělý. (Čosŏn ilbo, 18. září 1988, s. 5.)

[257] Čosŏn ilbo, *Hwahabŭi segje makorŭda [Zvedá se opona pro svět harmonie],* 18. září 1988, s. 1.

[258] Čungang ilbo, *Sŏulollimpchik kämak [Zahájení olympiády v Sŏulu]*, 17. září 1988.

[259] V prvním refrénu se zpívá: *„sone sončabko pjŏgŭl nŏmŏsŏ“*, v překladu tedy: „Ruku v ruce, na druhé straně zdi.“ (KOREANA, Hand in Hand. Polydor, 1988.)

Olympijských her se nezúčastnilo sedm zemí. Kromě KLDR se nedostavily Kuba, Etiopie, Nicaragua, Albánie, Seychely a Madagaskar. K absenci Severní Koreje uvádí Tonga ilbo a Čungang ilbo následující:

> *„Severní Korea se nezúčastnila vzhledem ke kritice ke společné organizaci, což nakonec vyústilo v protest proti olympiádě v Sŏulu.“*[260]

> *„Jen bratři ze Severní Koreje se tohoto dojetí nezúčastnili.“*[261]

V Čosŏn ilbo je také zmínka o severokorejských vojácích z Pchanmundžŏmu. Ti pokradmu sledovali vysílání zahajovací ceremonie z televize, kterou měli zapnutou vojáci OSN. Z jihokorejských tlampačů poté zazněla píseň Hand in Hand.[262]

Nelze jednoznačně určit, zda se jedná o narážky nebo provokace vztahující se k nepovedeným jednáním o společné organizaci. Je však zřejmé, že Tonga ilbo určilo KLDR jako tu zemi, která společnou organizaci kritizovala. Postoj KR uveden nebyl. Čungang ilbo v tomto ohledu zřejmě zvolilo pasivně agresivní styl, že v Sŏulu je sportovní svátek plný harmonie a míru, na který přicestovali lidé z celého světa, přičemž KLDR o něj přichází. Čosŏn ilbo však naznačilo, že i přes oficiální bojkot KLDR přesto zájem projeven byl. Tvrzení týkající se absence KLDR jsou takto stručná. Samostatný článek, který by tuto problematiku rozebíral do širší míry, ve vybraných denících nenalezneme.

Korejská republika ve víru nadšení ze zahájení olympijských her zmínila i důležité osobnosti, které během ceremoniálu vystoupily a které se jej zúčastnily. Aby ukázala, že se olympiáda konala v celosvětovém duchu, sdílela také jednu z olympijských hodnot – přátelství, a to nehledě na národnost. Mimo jiné se deníky také dojímaly nad úsilím, které bylo vynaloženo k přípravě her, a nad ne příliš šťastnými vzpomínkami na minulost. Zmíněna byla i neúčast KLDR, která však nebyla do širší míry rozvedena. Pozornost upoutal článek týkající se neúčasti Čŏn Tu-hwana, a to zřejmě kvůli jeho finančním skandálům. Tvrzení Modrého domu, že o něm není optimální za této atmosféry hovořit, napovídá důležitost her, ale zároveň i možné užití her jako odvedení pozornosti.

[260] Tonga ilbo, *Ollimpchik če5sideŭi kămak [Zahájení 5. éry olympijských her]*, 17. září 1988, s. 2.

[261] Čungang ilbo, *Segjeŭi pŏsijŏ pchjŏnghwarŭl hjanghä tojakhadža [Přátelé světa, vzhůru za mírem]*, 17. září 1988.

[262] Čosŏn ilbo, *Säbjŏkbutchŏ inpchaswädo... ibčanghollan ŏbsŏtta [Zástupy lidí již od rána... Zmatky ohledně vstupu nebyly],* 18. září 1988, s. 20.

3.6.2 Pokrytí v televizních zprávách MBC

Než se v den zahájení olympijských her objevil na obrazovkách televizní moderátor, byl divákům poskytnut pohled na zapálení olympijského kotle. Olympijský oheň poté symbolicky hořel i v pozadí za moderátorem, který oznamoval začátek her. Před začátkem první reportáže byly podobně jako u novinových článků uvedeny nepříznivé podmínky, se kterými se země potýkala. Zmíněna byla válka a chudoba, kterými byla tato *„malá země Dálného východu poskvrněna.“* Opět lze zpozorovat ohlédnutí se za minulostí, ze které se Korea zotavila. Ve spojitosti s olympiádou bylo řečeno, že je KR ve *„vedoucí roli světa.“* Z takového tvrzení lze usoudit, že se díky organizaci her země skutečně může vnímat jako součást světové elity, která je tak velkých příprav schopna. V úvodním slovu moderátora televizní relace bylo dále uvedeno:

> *„V uplynulých sedmi letech jsme se s národní hrdostí připravovali, a dnes jsme mohli celému světu vystavit na obdiv svůj obrovský potenciál. Dnešek byl vskutku dnem, na který jsme my všichni mohli být hrdí.“*[263]

Reportér, který byl na stadionu během konání ceremonie, provedl diváky nejvýznamnějšími momenty slavnostního zahájení. Mezi nimi bylo představení osmi set tanečnic, přistání sedmdesáti šesti parašutistů na stadion nebo také ukázka tägwŏnda žáky základních škol. Velké ovace od zahraničních diváků podle MBC sklidilo i korejské *čchadžŏnnori (車戰 nori)*[264], které symbolizovalo lásku, harmonii a přátelství. MBC zřejmě tímto chtělo ukázat, že zahraniční návštěvníci pozitivně reagovali na korejské tradiční hodnoty. Nechyběl ani Son Ki-džŏng, který byl označen za *„olympijského hrdinu z Berlína“*. Reportáž byla uzavřena slovy, jež opět reflektovaly minulost:

[263] MBC News, *Ollimpchik kämaksik haillaitchŭ [Highlighty olympijského zahajovacího ceremoniálu],* 17. září. 1988.

[264] Jedná se o hru, která zároveň sloužila i jako rituální prvek pro dobrou sklizeň. Proti sobě soupeří dva týmy. Vedoucí týmu každý stojí a udržuje rovnováhu na své dřevěné konstrukci, které jsou o sebe zapřené. Tým, jehož konstrukce nakonec spadne, prohrává. Vítěze toho roku čeká dobrá sklizeň. Hra má také pěkné poselství, protože pokud vedoucímu týmu hrozí pád z konstrukce, všichni mají za úkol přispěchat na pomoc. I soupeři. (Andong Chajeon Nori (Chariot Battle of Andong), In: *Cultural Heritage Administration* [online]. [cit. 1.5.2023]. Dostupné z: english.cha.go.kr).

> *„Před 40 lety mladí lidé krváceli a umírali následkem ideologických bojů. Přichystali jsme místo, kde dnes celý svět v tento překrásný a požehnaný den může zpívat a dojímat se.“* [265]

Korejská republika chtěla světu ukázat, že je schopna zorganizovat velkou sportovní akci. Kromě toho ale také bylo snahou představit světu své kulturní hodnoty. Pokud mělo *čchadžŏnnori* skutečně pozitivní ohlasy ze strany zahraničních diváků, dalo by se tak z pozice televizního diváka interpretovat, že se korejská kultura těší pozornosti lidí z jiných zemí. Nebylo však řečeno, kolik účastníků obecenstva cizí národnosti bylo na stadionu přítomno.[266]

Ani u MBC nechyběla zmínka týkající se absence KLDR. Byla řečena na konci jedné z reportáží, která pokrývala zahajovací ceremoniál. U této zmínky je však znatelnější i lítost ze strany KR a reflexe rozdělení poloostrova:

> *„Všichni jsou na tomto velkolepém a bohatém místě jedna rodina, avšak opět jsme pocítili bolest z rozdělení země, jelikož jsme neviděli své bratry ze Severu, se kterými sdílíme jednu krev.“*[267]

Byla monitorována i situace před stadionem, kde bylo vyzdvihnuto spořádané chování návštěvníků. Nicméně, MBC upozornilo i na osoby, které před stadionem obchodovaly s lístky. Některé byly nabízeny za dvojnásobek původní ceny. Navíc ani nebylo uvedeno, do jaké sekce jejich nabízená vstupenka byla.[268] Podvodníci se vstupenkami se toho dne objevili ještě u volejbalového sportoviště. Jednalo se o čtyři

[265] MBC News, *Ollimpchik kämaksikčang pchjodžŏng [Pohled na olympijský zahajovací ceremoniál],* 17. září. 1988.

[266] Tamt.

[267] MBC News, *Ollimpchik kämaksik, hangugine čabusim jubal [Olympijský zahajovací ceremoniál, probuzení hrdosti Korejců],* 17. září. 1988.

[268] MBC News, *Ollimpchik kämaksik čchamkwan simin, nopchŭn simin ŭisik pchjočchul [Občané, kteří navštívili olympijský zahajovací ceremoniál, ukázali vysokou úroveň občanského smýšlení],* 17. září. 1988.

cizince, kteří vstupné prodávali za pětinásobek ceny.[269] Zda se však jednalo o indikaci, že se tohoto nekorektního řemesla ujali cizinci, nelze z mého pohledu potvrdit.

Televize MBC také ukázala vysoký zájem i diváků, kteří nebyli fyzicky přítomni na stadionu. Zároveň také byly ukázány záběry na prázdné ulice a silnice, naznačujíc, že obyvatelé Sŏulu sledovali ceremoniál v televizi doma nebo třeba i na autobusovém nádraží (jak prezentovala reportáž).[270] Mimo jiné byla podobně jako v denících reflektována minulost, načež nyní v současnosti může KR oslavovat mír coby organizátor olympijských her. Nicméně, bez účasti KLDR bylo připomenuto rozdělení země, které je stále bolestivou problematikou.

3.7 Reflexe výkonů domácích sportovců

3.7.1 Pokrytí v novinových článcích

Ve vydání Tonga ilbo z 1. října 1981, kdy KR získala organizaci LOH v Sŏulu, bylo vyjádřeno, že očekávání na zlatou medaili nejsou příliš vysoká. Podporoval to i fakt, že do roku 1981 KR získala pouze jednu zlatou medaili.[271] V Čungang ilbo byl využit příklad z Tokia 1964, kdy se Japonsko umístilo na 3. místě v počtu získaných medailí. Na to konto bylo řečeno, aby se KR umístila v top desítce coby hostitelská země.[272]

Po sedmi letech Tonga ilbo v den zahájení olympiády uvádí spekulace novinářů, kteří jihokorejské sportovní výpravě předpovídali průměrně 10.-20. místo v počtu získaných medailí. Jako nejlepší možný výsledek bylo řečeno 6. místo.[273]

---

[269] MBC News, *Ollimpchik kjŏnggi ipčangkwŏn ügugin ampchjosang tŭngčang [Objevili se cizinci ilegálně prodávající vstupenky na olympijské disciplíny],* 17. září. 1988.

[270] MBC News, *Ollimpchik kämaksik čchamkwan simin, nopchŭn simin ŭisik pchjočchul [Občané, kteří navštívili olympijský zahajovací ceremoniál, ukázali vysokou úroveň občanského smýšlení],* 17. září. 1988.

[271] Řeč je o již zmíněné zlaté medaili Jang Čŏng-moa v zápasnické disciplíně, kterou získal na hrách v Montrealu v roce 1976. Fakticky je prvním korejským medailistou Son Ki-džŏng, který získal v Berlíně v roce 1936 zlatou medaili v maratonském běhu, avšak korejští sportovci byli tehdy součásti japonské výpravy. Jeho profil MOV přepsal v roce 2011. Stále je sice uveden pod svým japonským jménem a s členstvím v japonské sportovní výpravě, avšak v bližších informacích je již uvedena jeho národnost a okolnosti kariéry. Korejský olympijský výbor o změnu Sonova profilu žádal od 80. let 20. století. (IOC „Tähanmingugŭi Sŏn Kidžŏngi segje sewŏ“, In: *Chosun ilbo* [online]. Naposledy upraveno 16.12.2011, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z: https://www.chosun.com/site/data/html_dir/2011/12/16/2011121600262.html)

[272] Čungang ilbo, *Ttüdža siganŭn itta [Poběžme, máme čas]*, 1. října 1981.

[273] Tonga ilbo*, Čangbjŏkŭn segjeŭi čančchi [Zeď je věc světa]*, 17. září 1988, s. 3.

Mezi disciplínami, kde měli jihokorejští sportovci šance na medailové umístění, byly uvedeny box, zápas, judo a také házená.[274] Čosŏn ilbo citovalo očekávání Kim Džipa (金濮), vedoucího jihokorejské sportovní výpravy. Ten si sliboval medaile v judu, zápasu, lukostřelbě, stolnímu tenisu a boxu. Doufal v šest zlatých medailí pro Koreu a umístění se na celkovém 10. místě.[275] S ohledem na uvedené odhady si jihokorejští sportovci počínali daleko lépe, než se očekávalo.

Korejská republika během olympijských her žila sportem. Média o sportovních výsledcích informovala, a především úspěchy korejské výpravy zobrazovala na titulních stranách. Jednalo se např. o zlatou medaili Kim Jŏng-nama v řecko-římském zápasu (mimo jiné i první zlatá medaile pro KR),[276] judisty Kim Čä-jŏpa,[277] stolních tenistek Jang Jŏng-dža a Hjŏn Čŏng-hwy (vítězky ve čtyřhře)[278] a lukostřelkyně Kim Su-njŏng, Wang Hŭi-gjŏng a Jun Jŏng-suk. Jihokorejské reprezentantky v lukostřelbě ovládly tuto disciplínu a obsadily všechny tři medailové pozice.[279] Historický úspěch pro KR zajistila házená žen. Do té doby totiž země neměla zlatou medaili z míčových her (na olympiádě ani v žádné jiné světové soutěži), tudíž bylo toto vítězství velice významné.[280]

Zřejmě nejúspěšnější den Korejská sportovní výprava zaznamenala právě v samém závěru olympiády, a to 2. října. Domácí sportovci získali rovnou pět medailí (čtyři zlaté a

[274] Tamt., s. 3.

[275] Čosŏn ilbo, *Hanguk čchŏtkŭm ŏndže nugattana [Kdo a kdy získá první korejské zlato?]*, 17. září 1988, s. 8.

[276] Čosŏn ilbo, *Kim Jŏngnam hanguk čchŏt kŭmmedal [Kim Jŏng-nam, první zlatá medaile pro Koreu],* 22. září 1988, s. 1.

Tonga ilbo, *Kim Jŏngnam (resŭlling) hanguk čchŏt kŭm [Kim Jŏng-nam (zápas), první zlato pro Koreu],* 22. září 1988, s. 1.

[277] Tonga ilbo, *Kim Čäjŏp judo tubŏnččä hanguk kŭm [Kim Čä-jŏp, judo, druhé zlato pro Koreu],* 26. září, s. 1.

Vydání Čosŏn ilbo ke dni 26. září 1988 nebylo k dispozici.

[278] Čosŏn ilbo, *Čchökangŭi kchombi [Nejsilnější duo],* 1. října 1988, s. 1.

Tonga ilbo, *Hwansangŭi kchombi [Dokonalé duo],* 1. října 1988, s. 1.

[279] Čosŏn ilbo, *Janggung tchrio [Lukostřelecké trio]*, 1. října 1988, s. 1.

Tonga ilbo, *Kŭmŭndongŭi miso [Zlato-stříbrno-bronzový úsměv],* 1. října 1988, s. 1.

[280] Čungang ilbo, *Jŏ handŭbol segje čepchä | so nurŭgo kugisasang čchŏt üŏp [Házená žen dobyla svět | První velký úspěch v míčových hrách],* 30. září 1988.

jednu stříbrnou) – z lukostřelby, stolního tenisu a zápasu. Čosŏn ilbo tuto novinu mělo na titulní straně a upozadilo tak samotnou informaci o závěru olympiády.[281]

Na konci olympijských her Tonga ilbo reflektovalo celkový výsledek. Vybrané disciplíny označilo za strategické. Např. zápas, box a házena byly zmíněny ve vydání ze 17. září, tudíž se spekulace potvrdily.

> *„Korea původně cílila na 10. místo s 6 zlatými medailemi a celkově 28 medailemi, avšak předčila očekávání a sklidila skvělý výsledek díky boji ve strategických disciplínách lukostřelby žen a mužů, zápasu, stolním tenisu žen a mužů, boxu a házené žen.“*[282]

Čungang ilbo po konci olympijských her řeklo, že KR je nyní sportovní velmocí, což posílilo národní hrdost.[283] Tato olympiáda však nebyla sportovně úspěšná pouze pro KR. Tonga ilbo to po konci her reflektuje v úvodním článku, kde sděluje, že bylo zaznamenáno 39 nových světových rekordů a 225 olympijských rekordů.[284]

Korejská sportovní výprava byla tedy na hrách v Sŏulu nad očekávání úspěšná. V roce 1981 nebyly naděje na medailová umístění příliš vysoké, avšak KR do olympijských her dokázala v několika disciplínách připravit sportovce, kteří dokázali velice obstojně změřit síly s ostatními členy zahraničních výprav. Na titulních stranách Čosŏn ilbo a Tonga ilbo převládaly především medailové úspěchy korejských sportovců, nejvíce vynikali ti jedinci, kteří získali nejcennější kov. Velice významná byla zlatá medaile jihokorejských házenkářek, která nejenže představovala historickou hodnotu, ale vyzdvihla poselství týmových sportů. Sportovní úspěchy byly zaznamenány i v lukostřelbě, zápasu nebo stolním tenise.

[281] Čosŏn ilbo, *Jangkung namjŏ tchakku namdan resŭlling kŭm 4kä [Lukostřelba mužů a žen, stolní tenis mužů a žen, zápas, 4 zlaté medaile],* 2. října 1988, s. 1.

[282] Tonga ilbo, *Kim Kwangsŏn Pak Sihŏn (poksing) makpchančangsik kŭm [Kim Kwang-sŏn, Pak Si-hŏn (box) na poslední chvíli ozdobeni zlatou medailí]*, 2. října 1988, s. 1.

[283] Čungang ilbo, *Hanguk sŭpchočchŭ kangguk pusang [Korea jako sportovní velmoc],* 3. října 1988.

[284] Tonga ilbo, *Sŏulollimpchik pchjemak [Olympiáda v Sŏulu skončila]*, 3. října 1988, s. 1.

3.7.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC

Olympiáda v Sŏulu a její disciplíny měly vliv i na vysílací časy televizních zpráv. S ohledem na jednotlivé disciplíny zprávy nezačínaly vždy ve stejný čas. Volejbalový zápas mezi Korejskou republikou a Brazílií měl 19. září přednost, a tak zprávy začínaly o dvacet pět minut později.[285] Dne 23. září volejbalový zápas naopak uspíšil začátek zpráv, které tak musely být zahájeny dříve. Tentokrát se jednalo o zápas KR se Sovětským svazem.[286] Důležité je také zdůraznit, že se jednalo o zápasy domácího jihokorejského týmu, tudíž jim byl věnován dostatečný prostor i na úkor vysílání televizních zpráv.

V roce 1988 připadl tradiční korejský svátek čchusŏk (秋夕)[287] na 25. září. Jednalo se o jediný den během olympiády, kdy úvod a úvodní reportáž nebyly věnovány hrám. Nicméně, krátká zmínka o hrách v souvislosti s judistou Kim Čä-jŏpem, ale i svátkem čchusŏk přeci jen zazněla:

> *„Měsíc, který jste právě viděli, zachytila kamera v oblasti Honam. Nejsem si jistý, jestli se vám, váženým divákům, při pohledu na něj třeba nevybavila zlatá medaile. Zda nám judista Kim Čä-jŏp v dnešní svátek přinese dobré zprávy v podobě zlaté medaile, to se dozvíme večer v 10:10.“*[288]

V úvodu byly záběry na měsíc, které moderátor později připodobnil pohledu na zlatou medaili. Tím propojil prvek tradičního korejského svátku s moderními

[285] MBC News, *Sagjŏk Čcha Jŏngčchŏl sŏnsu, hanguk sagjŏksŏ 32njŏnmane ŭnmedal hwŏkdŭk [Sportovní střelec Čcha Jŏng-čchŏl, korejská sportovní střelba získává po 32 letech stříbrnou medaili],* 19. září. 1988.

[286] MBC News, *Jŏdža maratchonsŏ pchorŭtchugal Rodža Motcha sŏnsu usŭng [Maraton žen vyhrála portugalská běžkyně Rosa Motaová],* 23. září. 1988.

[287] Čchusŏk je významný tradiční korejský svátek oslavy sklizně. Součástí svátku je především trávení času s rodinou a obřady předkům. Jeho oslava trvá tři dny a připadá na konec září nebo začátek října. Čchusŏk se má oslavovat v den úplňku, kdy je měsíc nejjasnější. V souvislosti s měsícem k čchusŏku patří i rituál kangkangsullä, kdy mladé dívky tancují za ruce v kruhu pod úplňkem. Modlí se tím tak za dobrou úrodu. (Chuseok – A Korean Thanksgiving, In: *chuseok.org* [online]. [cit. 14.5.2023]. Dostupné z: https://chuseok.org/chuseok-a-korean-thanksgiving/).

[288] MBC News, *Manguri kongdongmjodži pchjodžŏng [Pohled na hřbitov Manguri],* 25. září, 1988.

olympijskými hrami.[289] Kim Čä-jŏp zlatou medaili skutečně získal a čchusŏk byl zmíněn i druhý den:

> *„Do poloviny her si naše země vedla poněkud chabě, avšak sportovec Kim Čä-jŏp k čchusŏku nadělil druhou zlatou medaili a opět ukázal, co v něm je.“*[290]

Velké medailové úspěchy byly uváděny v úvodu zpráv ještě před samotným představením televizního moderátora. Největší medailové úspěchy přibývaly především ke konci olympiády. Učiněno tak bylo např. při zlaté medaili jihokorejských házenkářek.[291] MBC poté zdůraznilo, že KR konečně poprvé v historii získala zlatou medaili v míčovém sportu. Než moderátor uvedl jakékoliv jiné události, které se toho dne staly, pozval televizní diváky k záběrům z medailové ceremonie. V sestřihu vynikl především delší záběr na jihokorejskou vlajku a házenkářky zpívající hymnu, evokujíc tak pocit národní hrdosti, který tým svým vítězstvím zajistil.[292] Následoval medailonek, kde byly jednotlivé členky týmu jmenovitě představeny.[293]

Obdobně byl prezentován další medailový úspěch, následující den, 30. září, kdy byly uvedeny vítězné momenty z lukostřelby jednotlivkyň a čtyřhry stolního tenisu žen.[294] Moderátor mimo jiné také připomněl, že je to symbolicky sedm let od hlasování v Baden-Baden, kdy Söul získal možnost organizovat hry. Přednost v první reportáži získaly jihokorejské lukostřelkyně, zřejmě z toho důvodu, že disciplínu zcela ovládly a obsadily všechny medailové příčky.[295]

---

[289] Tamt.

[290] MBC News, *Judo 65kchillogŭrämgŭp I Kjŏnggŭn sŏnsu kjŏnggi čujo čangmjŏn [Judo, kategorie 65 kilogramů, hlavní momenty ze zápasu I Kjŏng-gŭna],* 26. září. 1988.

[291] MBC News, *Hanguk jŏdža händŭboltchim kŭmmedal hökdŭk [Korejský tým házenkářek získal zlatou medaili],* 29. září 1988.

[292] MBC News, *Hanguk jŏdža händŭboltchim kugičongmok sasang čchŏčchoro kŭmmedal hökdŭk [Korejský tým házenkářek získává první zlatou medaili v míčových hrách],* 29. září 1988.

[293] MBC News, *Hanguk jŏdža händŭboltchim sogä [Představení korejského týmu házenkářek],* 29. září 1988.

[294] MBC News, *Jŏdža janggung.tchakku moduga kŭm [Lukostřelba žen a stolní tenis, všechny mají zlato],* 30. září 1988.

[295] MBC News, *88 ollimpchik jŏdžajanggung käinčŏn kŭm.ŭn.dong hökdŭk sisangsik čangmjŏn [Pohled na soukromou zlato-stříbrno-bronzovou ceremonii lukostřelby žen na olympiádě 88],* 30. září 1988.

V závěrečném dni olympijských sice úvod patřil již samotné závěrečné ceremonii, avšak MBC informovalo i o *„zázraku na poslední chvíli,“* který zařídil Kim Kwang-sŏn svou zlatou medailí v boxu.

MBC mimo jiné ukázalo i zapojení prezidenta No Tchä-ua do olympijského dění, kdy byl např. 21. září uskutečněn gratulační telefonát s vítězem Kim Jŏng-namem, zlatým medailistou v řecko-římském zápasu.[296] Když korejské házenkářky vyhrály olympijský turnaj, No Tchä-u telefonicky hovořil s trenérem týmu.[297] Kromě telefonních hovorů prezident navštívil i sportovní utkání. Byl přítomen na stadionu Čamsil v den finále běhu na 100 metrů[298] nebo také na finále pozemního hokeje žen mezi KR a Austrálií (KR získala stříbrnou medaili).[299]

Na konci olympijských her, kdy KR obsadila 4. místo v celkovém počtu získaných medailí, byl tento výsledek považován za velmi pozitivní. Vyzdvihnuty byly snahy členů jihokorejské sportovní výpravy. KR si tak mohla poblahopřát ke splnění jednoho z cílů – ukázat svůj sportovní potenciál.[300]

MBC ve vysoké míře věnovalo pozornost sportovnímu dění na olympijských hrách. Někdy bylo i zahájení televizních zpráv posunuto z důvodu vysílání sportovního utkání. Vzhledem k tomu, že se jedná o jihokorejskou televizní stanici, v popředí byly uvedeny úspěchy domácích sportovců. Jednalo-li se o zlaté medaile, bývaly uváděny v samotném úvodu zpráv. Olympijské hry byly také propojeny s tradičním svátkem čchusŏk. Ten byl sice v samotném úvodu zpráv, avšak za doprovodného připodobnění měsíce k možné zlaté medaili, kterou měl toho dne Kim Čä-jŏp možnost získat.

[296] Když se na začátku telefonátu chtěl prezident No optat, zda mluví s Jŏng-namem, podařilo se mu ho překřtít na „Jŏng-muna“. [MBC News, *No tchäu tätchongrjŏng, Kim Jŏngnamsŏnsue čchukha čŏnhwa [Prezident No Tchä-u a jeho gratulační telefonát Kim Jŏng-namovi],* 21. září 1988].

[297] MBC News, *No Tchäu tätchongrjŏng, jŏdža hakchi kjŏlsŭngčŏn kwallam [Prezident No Tchä-u sledoval finále pozemního hokeje žen],* 30. září 1988.

[298] MBC News, *No Tchäu tätchongrjŏngnäŏ juksang 100mitchŏ kjŏlsŭng kwallam [Prezident No Tchä-u a jeho žena sledovali finále běhu na 100 metrů],* 24. září 1988.

[299] MBC News, *No Tchäu tätchongrjŏng, jŏdža hakchi kjŏlsŭngdžŏn kwallam [Prezident No Tchä-u sledoval finále pozemního hokeje žen],* 30. září 1988.

[300] MBC News, *Hanguk, asiačŏngsangŭi sŭpchočchŭgugŭro busang [Korea, přední asijská sportovní země],* 2. října 1988.

3.8 Konflikt na zápasu Pjŏn Čŏng-ila a Aleksandara Khristova

Známou kauzou se stal tento incident z boxerské disciplíny. Zápas se toho dne totiž neodehrál jen mezi jihokorejským reprezentantem Pjŏn Čŏng-ilem (邊丁一) a bulharským boxerem Aleksandarem Khristovem. Bojová nálada se přenesla na korejské trenéry, kterým se nelíbila rozhodnutí novozélandského rozhodčího, Keitha Walkera. Právě on v tomto předkolovém zápase rozhodl ve prospěch Khristova.

Walker proti Pjŏnovi několikrát vznesl verdikt v podobě nepovolených způsobů boje. Tato rozhodnutí jihokorejského boxera stála rozhodující body a výhru. Po ukončení zápasu vstoupil do ringu jihokorejský trenér a na rozhodčího zaútočil. Situace se vyhrotila natolik, že se do boje zapojili i někteří účastníci obecenstva, kteří do ringu dokázali hodit i židli. Situace trvala deset minut, dokud zřízenci Keitha Walkera neodvedli do bezpečí.

Pjŏn Čŏng-il poté v rámci svého osobního protestu hodinu odmítal opustit boxerský ring. Zápasy však i přesto pokračovaly dál, poněvadž na místě byly k dispozici ringy dva. Walker po zápase zhlédl záznam a ohledně svých rozhodnutí zůstával neoblomný. Ze strachu o svůj život Korejskou republiku urychleně opustil.[301]

Tento incident vrhl velice negativní stín na jihokorejskou organizační stranu, jelikož se potyčky zúčastnili její funkcionáři. Vzhledem k tomu, že v jihokorejských médiích byly často zmiňovány sedmileté přípravy a důraz na ukázněnost, bylo téměř nemožné tuto událost ospravedlnit.

3.8.1 Pokrytí v novinových článcích

Tonga ilbo první den situaci vylíčilo velmi stručně a neuchylovalo se k dalším závěrům.[302] Čungang ilbo situaci líčilo obdobně, avšak o incidentu mluvilo jako o prvním skandálu na hrách.[303]

Tonga ilbo k této situaci bylo později kritické, chování korejských trenérů nijak neospravedlnilo. Bylo zmíněno, že případ se dostal i do zahraničních médií, přičemž Korejci žijící mimo KR tuto kauzu považují za potupnou.[304] Svědčí o tom i fakt, že tématu byl vyhrazen článek, který zvlášť představil i pokrytí v zahraničních médiích. Ta jednání

[301] MCFARLINE, Peter, 2020.

[302] Tonga ilbo, *Pjŏn Čŏngil nŏmadžŏ pchäbä sjokchŭ [I ty, Pjŏn Čŏng-ile! Šok z prohry]*, 22. září 1988, s. 8.

[303] Čungang ilbo, *Poksingkjŏnggidžang čchŏt pulsangsa [Boxerská aréna, první skandál],* 22. září 1988.

[304] Tonga ilbo, *Ollimpchiksŏ pchokňjŏgirani... [Násilí na olympiádě...],* 23. září 1988, s. 15.

Jihokorejců odsuzovala. Článek je výstižně nazván *„Případ v boxerském ringu, největší poskvrnění olympiády v Sŏulu.“*[305] O zahraničních médiích mluví i Čungang ilbo, které ale zmínilo reportéry, kteří v jistých okolnostech dali za pravdu korejské straně. Předseda rozhodčích je totiž bulharské národnosti a spekulovalo se, zda své moci nezneužíval.[306]

Pro jihokorejskou organizaci tento incident nebyl nikterak reprezentativní. To potvrzuje i skutečnost, že článek týkající se této problematiky nebyl na předních stranách.[307] U Čosŏn ilbo na přední straně sice byl, nicméně, velmi stručný a popisoval pouze Pjŏnovu prohru, protest korejských trenérů a následné Walkerovo opuštění KR.[308]

Řešení situace násilím akceptovatelné není, avšak, Tonga ilbo zmiňuje: *„…je jeho důvod pochopitelný.“* Tonga ilbo vyjádřilo lehké pochopení, proč se členové korejského týmu uchýlili k tak drastickému řešení. Nicméně, v zájmu reputace hostitelské země nebylo toto řešení příliš optimální.

> *„Pokud se případ násilí, jako je tento vyskytne, je zcela běžným veřejným názorem, aby se řešil normálním způsobem, nikoliv násilím, byť je jeho důvod pochopitelný.“*[309]

Tonga ilbo verdikt Walkera až na toto tvrzení jinak nekomentovalo. Zato Čosŏn ilbo k průběhu zápasu řeklo více:

> *„Novozélandský rozhodčí Keith Walker zápas rozhodně vedl pochybně. U Pjŏna byl v prvním i druhém kole při sklonění hlavy shledán faul.[310], což z pohledu rozhodčího mělo být řešeno maximálně varováním. To působí jako kontrast v porovnáním s Khristovem, který se od poloviny zápasu dopouštěl držení protivníka a vyšel tak bez jediného faulu. Další důvod,*

[305] Tonga ilbo, *Kwŏntchudžangsagŏn sŏulollimpchik čchödä odžŏm [Případ v boxerském ringu, největší poskvrnění olympiády v Sŏulu],* 23. září 1988, s. 14.

[306] Čungang ilbo, *„Sŏul ollimpchik mŏkčchilhätta“ poksingčang satchärŭl ponŭn ögugin kidžadŭlŭi nun [„Olympiáda v Sŏulu je pošpiněna“ Situace na boxu očima zahraničních novinářů]*, 23. září 1988.

[307] Tonga ilbo, *Ollimpchiksŏ pchokňjŏgirani... [Násilí na olympiádě...],* 23. září 1988, s. 15.

[308] Čosŏn ilbo, *Poksingkjŏnggidžang pulsangsa [Skandál v boxerské aréně],* 23. září 1988, s. 1.

[309] Tonga ilbo, *Ollimpchiksŏ pchokňjgkirani... [Násilí na olympiádě...],* 23. září 1988, s. 15.

[310] Oba případy byly shledány faulem v podobě úderu vedeného hlavou, který patří v boxu mezi zakázané způsoby boje (MCFARLINE, Peter, 2020).

který v korejských trenérech probudil pocit poškození, byl ten, že předseda rozhodcovské komise je Bulhar.“[311]

Zde je velice důrazně posouzen i zkritizován verdikt Walkera. Čosŏn ilbo si podle tohoto tvrzení nemyslí, že by se Pjŏn Čŏng-il dopustil faulu do takové míry, aby Khristovovi byly přiznány dva body. Navíc také poukázalo na národnost předsedy komise, jež sedí mimo boxerský ring, což ještě více podporuje skutečnost, že Čosŏn ilbo Walkerova rozhodnutí považovalo za zaujatá.

Čungang ilbo podobným stylem jako Tonga ilbo komentovalo počínání korejské výpravy a násilí nepodpořilo. O verdiktu rozhodčího Walkera však hovořilo jako o zaujatém a vyjádřilo také jistou dávku pochopení k reakci zúčastněných, ačkoliv je preferována její mírnější forma:

„V takovém prostředí není bezprecedentní, nýbrž pochopitelné, že boxerští představitelé tento verdikt považovali za nespravedlivý a protestovali proti němu. Bezprecedentní je, že protest byl proveden takto násilným způsobem. [312]

Na to konto také Čungang ilbo hovořilo o civilizovaném chování a ocenilo tu část publika, která se situací na zápase nenechala unést. Kromě toho bylo vyjádřeno i znepokojení nad negativními reakcemi a kritikou, přičemž však bylo ještě požadováno přehodnocení celého incidentu. Mimo jiné také bylo řečeno, že nebýt tak unáhlené reakce korejského týmu, kritika se mohla více dotknout Walkera:

„Toto chování ušetřilo rozhodčímu pohledy i šíp kritiky a vyústilo v to, že samotný protestující se nakonec stal terčem daného šípu. Děláme si však starosti o to, aby šíp kritiky nedoletěl k nám coby hostitelské zemi. Abychom se tomuto potupnému výsledku pro naši zemi vyhnuli, olympijské

[311] Čosŏn ilbo, *Pchandžŏng pulbok... Nandžangpchang 1sigan [Protest proti verdiktu...Hodinový chaos]*, 23. září 1988, s. 9.

[312] Čungang ilbo, *Nara mangsin sikchidžit [Potupa pro celou zem]*, 23. září 1988.

orgány by měly znovu prošetřit postoj všech zúčastněných představitelů podílejících se na chodu zápasu.“[313]

Oproti Čosŏn ilbo a jeho kritice Walkerova verdiktu, Tonga ilbo k případu přistoupilo daleko smířlivěji a incidentem se zabývalo spíše po morální stránce. Zároveň také ukazuje, jak se tato potyčka dotkla reputace KR v zahraničních médiích. Čungang ilbo působilo jako pomyslná zlatá střední cesta mezi Čosŏn ilbo a Tonga ilbo. Kritizovalo zaujatost u rozhodčího, ale zároveň kritizovalo i řešení problému ze strany korejského týmu. Na to konto také řeklo, že nebýt přehnané reakce ze strany korejského týmu, kritiku mohl sklidit rozhodčí. Násilí, kterého se však Korejci dopustili, bylo však výraznější.

3.8.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC

V první reportáži týkající se tohoto incidentu bylo řečeno, že Korejská republika coby hostitelská země ztratila tvář. Incident jako takový ale příliš rozebírán nebyl, reportáž se soustředila spíše na celkový průběh zápasu a Pjŏnovu prohru. Zároveň také nebyla uvedena mezi prvními, tudíž lze tušit, že toto téma nebylo něco, na co by média chtěla příliš upozorňovat.

Verdikt rozhodčího do širší míry rozebírán nebyl, avšak bylo uvedeno, že rozčilené obecenstvo protestovalo právě na popud *„zaujatého rozhodnutí.“*[314] Zaujatost vyvrácena nebyla, avšak nebyla ani dále potvrzena. V reportáži z druhého dne však již bylo jasněji řečeno, že verdikt rozhodčího byl nespravedlivý a zároveň byl také zárodkem celé události, která následovala poté. Pokud bychom měli hledat jednoho konkrétního viníka, nalezneme jej. Bylo řečeno, že *„zápornou roli hráli všichni sportovci, rozhodčí i personál“.*[315]

Bylo také řečeno, že poprvé byl na olympiádě v Sŏulu pozastaven program, což může vyznít jako obranný argument, kdy jinak do té doby organizačně probíhalo vše, jak má.

Útok korejských trenérů na Walkera taktéž nebyl zmíněn. Řečeno bylo, že proti rozhodčímu *„hrubě protestovali“* Neukázněnost byla vztažena spíše na obecenstvo, které

[313] Tamt.

[314] MBC News, *Poksing päntchŏmgŭm pchandžŏngpchähan Pjŏn Čŏngil sŏnsu pchandžŏng sibi [Boxer Pjŏn Čŏng-il v bantamové váze prohrál následkem verdiktu, rozepře ohledně rozhodnutí],* 22. září. 1988.

[315] MBC News, *Čchianbonbu, poksingkjŏnggidčang namdongsagŏn kwangjedža ibkŏn susa čisi [Policejní velitelství vydalo příkaz k vyšetřování osob zapojených do výtržnictví v boxerské aréně],* 23. září 1988

podle MBC házelo židle a láhve od vody. Záběry z potyčky z boxerského ringu sice byly v reportáži představeny, avšak byly nepřehledné a neokomentované – nebylo uvedeno, kdo všechno byl v ringu přítomen a jak si počínal.[316] Z dalších záběrů, které se mi podařilo dohledat na YouTube bylo vidět, jak jeden z korejských trenérů skutečně vstupuje do ringu, a ne příliš slušným způsobem si u Walkera stěžuje. Další člen korejského týmu vyskočil na stůl rozhodčích sedících mimo ring a rozhazoval rukama. Bylo očividné, že chování členů korejského týmu rozhodně nebylo korektní. Situace v ringu byla poté vzhledem k množství osob natolik nepřehledná, že bylo dosti složité určit, kdo je v potyčce zapojen a kdo se ji naopak pokouší zažehnat.[317] V porovnání se záběry na YouTube, se MBC uchýlilo spíše k ukázce již nepřehledné situace, jelikož rozčilení členové korejského týmu snažící se konfrontovat rozhodčí, ukázáni nebyli.

V reportáži, která byla odvysílána druhý den, již byla sebereflexe z jihokorejské strany znatelnější. Důvodem zřejmě byl fakt, že se tímto případem začala zabývat policie. V záběrech z potyčky bylo tentokrát vidět i jednoho z jihokorejského týmu, který se pokoušel vyvolat fyzický konflikt. To uplynulý den ukázáno nebylo.

MBC případ komentovalo takto:

> *„Včerejší výtržnosti boxerských funkcionářů ve Studentské sportovní hale Čamsil byly obrovským zklamáním a šokem pro občany, kteří doufají v úspěšné olympijské hry.“*

> *„Všichni sportovní funkcionáři by si měli vzít příklad z vyspělého chování, které veřejnost demonstrovala od zahajovací ceremonie doteď, a to není přání pouze účastníků obecenstva, nýbrž občanů, kteří olympiádu sledují i mimo sportovní halu.“* [318]

[316] MBC News, *Poksing päntchŏmgŭm pchandžŏngpchähan Pjŏn Čŏngil sŏnsu pchandžŏng sibi [Boxer Pjŏn Čŏng-il v bantamové váze prohrál následkem verdiktu, rozepře ohledně rozhodnutí],* 22. září. 1988.

[317] Sŭpchočchŭmongttang, Ollimpchik poksing sasang čŏakŭi sagŏn, Roi Čonsŭ čuniŏ kjŏnggi pchjŏnpcha pchandžŏng nollangwa pchandžŏng pulbok nandong sŭkchändŭl. Miguk ŏllonŭi pinan. Sŏulollimpchik poksingesŏ ittŏn pulsangsakjŏnggidŭrŭi hairaitchŭ, In: *YouTube* [online]. Zveřejněno dne 9.11. 2011 [cit. 1.5.2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=OB-PrrQgHGY

[318] MBC News, *Čchianbonbu, poksingkjŏnggidčang namdongsagŏn kwangjedža ibkŏn susa čisi [Policejní velitelství vydalo příkaz k vyšetřování osob zapojených do výtržnictví v boxerské aréně],* 23. září 1988

Oproti první reportáži je vidět znatelná změna v interpretaci celého případu, přičemž 22. září bylo nereprezentativní chování uvedeno spíše jen ze strany diváků. Další den již bylo evidentnější, že v potyčce figurovali i členové korejského týmu, což bylo doplněno i o záběry, kde bylo viditelné aktivní zapojení Korejců do konfliktu. Je možné, že důvod upřesnění této problematiky tkví ve faktu, že se případem začala zabývat policie. Incident ale také obletěl zahraniční média, tudíž jihokorejská strana zřejmě musela chování domácího týmu více reflektovat. V reportáži také stojí za povšimnutí, že veřejnost byla představena jako názorný příklad korektnosti, kterému by se měli účastníci potyčky morálně zodpovídat. Zároveň také můžeme spatřit i jistou zaujatost vůči rozhodčímu Walkerovi, jehož rozhodnutí MBC okomentovalo jako nespravedlivé. Verdikt tudíž nebyl posuzován neutrálně, což je s obrovskou pravděpodobností zapříčiněno tím, že se dotkl domácího sportovce.

3.9 Dopingový skandál Bena Johnsona

Ben Johnson byl kanadský sprinter, který soutěžil v závodech na 60 a 100 metrů. Jeho dopingový skandál byl jednou z nejsledovanějších událostí, která se na olympiádě v Sŏulu odehrála. Tato kauza také hrála klíčovou roli v posílení bojů proti dopingu ve sportu, přičemž se volalo po jednotném orgánu, který by proti němu dokázal rázněji zakročit.[319]

Johnson si v témž roce, kdy byla olympiáda v Sŏulu, poranil levý stehenní sval. Jeho lékař mu během léčby podal anabolické steroidy a věřil, že dokáže obejít dopingové testy v KR. Johnson o tomto postupu věděl. Laboratoře v Sŏulu však po Johnsonově vítězném závodu nalezly známky steroidů, a tak mu MOV vítězství neuznal a odebral mu zlatou medaili, kterou získal v běhu na 100 metrů. Olympijským vítězem se tak dodatečně stal Carl Lewis, který původně doběhl do cíle jako druhý.[320]

Později v roce 1999 byla založena Světová antidopingová agentura, známá také pod zkratkou WADA. Samaranch se spíše strachoval o to, jaké negativní světlo dopingový skandál vrhne na olympijské hry a zda neohrozí jejich komerční potenciál. Byl tak proti založení WADA. Jeho působení v pozici předsedy MOV se však chýlilo ke konci. V roce

[319] CARTER, Neil, 2012, s. 126.

[320] THE LOSER. In: *Sports Ilustrated* [online]. 13.10.1988, [cit. 12.4.2023]. Dostupné z: https://vault.si.com/vault/1988/10/03/the-loser

2001 jej nahradil Jacques Rogge (ve funkci předsedy v letech 2001-2013), který chtěl v bojích proti dopingu naopak přitvrdit.[321]

Johnson však nebyl jediný sportovec, kterému byla na LOH v Sŏulu odebrána medaile. Bulharským vzpěračům, Angelu Genčevovi (v kategorii 67,5kg) a Mitku Grablevovi (v kategorii do 59kg)[322], byly po pozitivních dopingových testech odebrány zlaté medaile. Bulharský vzpěračský tým nakonec v souvislosti s těmito kontroverzemi z LOH 1988 odstoupil. Nicméně, Johnsonův případ byl v médiích frekventovanější, poněvadž Johnson byl považován za favorita a závod mezi ním a Carlem Lewisem byl netrpělivě očekáván.

3.9.1 Pokrytí v novinových článcích

Způsob, jakým o Benu Johnsonovi píší před a po skandálu, je velmi kontrastní. Po jeho vítězném závodu se zdálo, že si podmanil diváky i novináře. Jeho popularita však závratným tempem klesla v momentě, kdy se veřejnost dozvěděla o pozitivním dopingovém testu.

V den zahájení olympiády Tonga ilbo uvedlo spekulace zahraničních reportérů, kteří vítězství v běhu na 100 metrů předvídali spíše Johnsonovu soupeři, americkému atletovi Carlu Lewisovi.[323] Čosŏn ilbo na začátku olympiády postavilo Johnsona a Lewise coby dva největší soupeře. Jejich závod byl očekáván. Ben Johnson do Korejské republiky přiletěl 16. září. Čosŏn ilbo uvedlo, že se v jeho očích zračilo sebevědomí a odhodlání. Sledován byl i přílet Lewise.[324] Oba dva tak byli v hledáčku médií od samého začátku.

Dne 24. září 1988 byl Ben Johnson na titulní straně Tonga ilbo. Byl mu věnován článek s názvem *„Ben Johnson, 9, 78 vteřin, nový světový rekord“*. Kanadský běžec v tomto závodu překonal světový rekord. O to víc bylo vítězství sledováno.[325] Čosŏn ilbo Johnsonovi věnovalo titulní stranu 25. září (kvůli odlišným časům ve vydávání). V názvu

[321] CARTER, Neil, 2012, s. 126.

[322] Čosŏn ilbo, *Pulgariajŏkto tto kŭm paktchal [Bulharskému vzpírání opět odebrána zlatá medaile]*, 24. září 1988, s. 1.

[323] Tonga ilbo*, Čangbjŏkŭn segjeŭi čančchi [Zeď je věc světa]*, 17. září 1988, s. 3.

[324] Čosŏn ilbo, *Kimpcho ipgukhanŭn Pen Čonsŭn [Ben Johnson dorazil na letiště Kimpcho]*, 17. září 1988, s. 19.

[325] Tonga ilbo*, Pen Čonsŭn 9čcho79 segjesin [Ben Johnson, 9, 78 vteřin, nový světový rekord]*, 24. září 1988, s. 1.

článku byl jeho nový rekord označen jako *„nová éra“*. V dalším článku stejného vydání byl výsledek popsán jako *„nesmrtelný“*. Johnsonův výkon byl vylíčen jako sebejistý, přičemž se ještě na 80. metru ohlížel na Lewise, zda má dostatečnou vzdálenostní rezervu.[326]

Čungang ilbo také nešetřilo chválou na tento finálový závod:

> *„Johnson ze startu vyrazil neuvěřitelnou tryskovou rychlostí, do 40 metrů běžel po boku Lewise a ostatních, po 60. metru ale vyrazil a závod století tak ozdobil novým světovým rekordem.*[327]

Očekávaný závod byl nazván závodem století. Mimoto byli (jak název článku napovídá) Johnson s Lewisem popsáni jako rivalové.[328] Čungang ilbo zároveň také upozornilo na účast sedmdesáti tisíc diváků, kteří se na stadionu byli podívat. Zájem přisuzovali těmto dvěma běžcům.[329]

Ve vydání ze dne 27. září byl Johnson opět na titulní straně, avšak nikoliv z důvodu sportovního úspěchu. Byla mu odebrána zlatá medaile a místo ní od MOV obdržel dvouletý zákaz startu na mezinárodních soutěžích. Tonga ilbo také píše, že byl považován za hrdinu olympiády v Sŏulu.[330]

Chvála, které se mu ještě 24. září dostávalo, se rapidně otočila:

> *„Ben Johnson 24. nastolil úžasný světový rekord 9, 78 vteřin v běhu na 100 metrů. Johnsonově rekordu coby překonání lidských hranic tleskal celý svět. Avšak zjistí-li se, že k takovému úspěchu bylo docíleno pomocí síly dopingu, hrdost všech lidí upadá do pocitu prázdnoty.“*[331]

---

[326] Čosŏn ilbo, *„Sŏulsinhwa“ ollimpchiksa pulmjŏlŭi täkirok [„Sŏulský mýtus“ nesmrtelný velký rekord v olympijské historii]*, 25. září 1988, s. 5.

[327] Čungang ilbo, *Pen Čonsŭn segje sin usŭng | juksang 100m 9ččho79... raibŏl Ruisŭ čeap [Ben Johnson vítězí se světovým rekordem | Běh na 100 metrů, 9,79... Porážka rivala Lewise],* 24. září 1988.

[328] Tamt.

[329] Čungang ilbo, *Juksang tägjŏre 7man kwandžung unčib [Na atletických závodech se sešlo 70 tisíc diváků],* 24. září 1988.

[330] Tonga ilbo*, Pen Čonsŭn jakmulbokjong kŭm paktchal [Benu Johnsonovi odebrána zlatá medaile za doping]*, 27. září 1988, s. 1.

[331] Čosŏn ilbo, *Pen Čonsŭndo? Čŏnsegje kjŏngak [I Ben Johnson? Šok pro celý svět],* 27. září 1988, s. 5.

„Jeho sláva se ani ne za tři dny propadla do bláta.“[332]

Čungang ilbo Johnsonovu kauzu uvádí jako *„vážnější než u bulharských vzpěračů,“* jelikož povaha jeho dopingových testů se jevila daleko vážněji.[333] Tonga ilbo toto doplňuje o informaci, že Ben Johnson je první západní zlatý medailista v olympijské historii, který dopoval. Zároveň také uvádí, že se ve sportu šíří zlozvyk, kdy si jsou sportovci ochotni kvůli zlaté medaili vzít zakázanou látku.[334] Takto zakončuje článek i Čosŏn ilbo, kdy říká, že Johnsonovým případem boj proti dopingu neustává.[335]

Johnson i Lewis byli médii sledováni od samého počátku olympiády. Očekávalo se, že oba dva budou bojovat o zlatou medaili. Vítězství Johnsona a jeho světový rekord byly v médiích glorifikovány. Vzhledem k takové pozornosti, které se Johnsonovi dostávalo, je tak pochopitelné, že jeho kauza byla sledovanější než u bulharských vzpěračů. Média podle toho i na základě Johnsonova skandálu poukázala na problémy s dopingem, které ve sportovním odvětví přibývají.

3.9.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC

Podobně jako u novinových článků, i zde si lze povšimnout výrazného kontrastu mezi 24. a 27. zářím. Na den 24. září moderátor pozval diváky k záznamu ze závodu, *„který diváci z celého světa sledovali se zatajeným dechem“*.[336] Rivalita mezi Benem Johnsonem a Carlem Lewisem je zřetelná, podobně jako u novinových článků. Porovnávány jsou výkony obou sportovců. Ostatní účastníci závodu takový prostor neměli. Den před medailovým závodem navíc televizní hlasatel finále mezi Johnsonem a Lewisem

[332] Čungang ilbo, *Pen Čonsŭn segjesin 3il čchŏnha sŏulollimpchik „čŏdä čchunggjŏkpcha“ jakmulbokjong pchadong ŏttŏke twäna [Ben Johnson, třídenní světový rekord, „největší šok“ na olympiádě v Sŏulu. Co s vlnou užívání dopingu?],* 27. září 1988.

[333] Čungang ilbo, *Pen Čonsŭn jakmulbokjong kŭm paktchal [Benu Johnsonovi odebrána zlatá medaile za doping]*, 27. září 1988.

[334] Tonga ilbo, *Segjega kjŏngakhan Pen Čonsŭn jakmul čchungkjŏk [Ben Johnson ohromil svět dopingovým šokem]*, 27. září 1988, s. 3.

[335] Čosŏn ilbo, *Pen Čonsŭndo? Čŏnsegje kjŏngak [I Ben Johnson? Šok pro celý svět],* 27. září 1988, s. 5.

[336] MBC News, *Kchänada Pen Čonsŭn sŏnsu juksang 100mitchŏ segjesinkirok surip [Kanadský běžec Ben Johnson nastolil nový světový rekord v běhu na 100 metrů],* 24. září. 1988.

označil jako *„největší událost olympijských her.“*[337] O to větší důvod, aby se později z nadšení, které tento závod probudil, stal pocit zklamání a zrady. Závod navíc sledoval na stadionu Čamsil i prezident No Tchä-u, který po vítězství Johnsona na znamení gratulace zamával i kanadským členům MOV.[338]

Po odhalení výsledků dopingových testů byl Johnson využit coby negativní příklad a hrozba pro olympijské hodnoty. Dne 27. září byla jeho kauza ihned zmíněna v úvodu televizních zpráv, kdy bylo uvedeno, že *„největší událost olympiády v Sŏulu, běh mužů na 100 metrů, byl pošpiněn ohavným činem v zaslepenosti kvůli zlaté medaili.“*[339]

První reportáž však náležela týmu korejských pozemních hokejistek, které se probojovaly do finále. MBC jeho případ dostatečně pokrylo, avšak sportovní výkony domácích sportovců byly stále důležité.

Ben Johnson byl poté spojován se zradou. Místo sportovního vzoru, za který byl ještě před pár dny považován, ho MBC využilo jako negativní příklad k ponaučení:

> *„Zprávy o odebrání zlaté medaile se rozkřikly ještě, než ustal aplaus za úžasný nový rekord, a tak samozřejmě nelze než nectít pocit zrady. Vezmeme-li si však z tohoto případu bolestivé ponaučení, je potřeba v naší mysli vytvořit takovou reformu, aby od této chvíle nic neohrozilo olympijského ducha.“*[340]

Co se týče Kanadské sportovní výpravy, ze strany MBC nedošlo k žádné kritice. Naopak bylo řečeno, že reakce Kanady byla nejcitlivější, a že tamní premiér považuje odebrání medaile za správné.

MBC zároveň také upozornilo na fakt, že tento případ byl ve velké míře pokryt i v zahraničních médiích. Odvysílalo i záběry z jiných televizních relací, naznačujíc, že se

---

[337] MBC News, *Namdža juksang 100mitchŏ jesŏnsŏ Kchal Ruisŭ 9ccho9 kirok [Carl Lewis zaznamenal 9,9 vteřin v kvalifikačním závodu běhu na 100 metrů mužů],* 23. září. 1988.

[338] MBC News, *No Tchäu tätchŭngrjŏngnäö juksang 100mitchŏ kwallam [Prezident No Tchä-u a jeho žena sledovali finále běhu na 100 metrů,* 24. září 1988.

[339] MBC News, *Hanguk jŏdža hakchitchim ŭnmedal hwakbo [Korejský tým pozemních hokejistek získal stříbrnou medaili],* 27. září. 1988.

[340] Tamt.

jedná o skandál světových rozměrů.[341] Ve stejný den byla v návaznosti s Johnsonovým případem vydána také reportáž z laboratoře, kde jsou dopingové testy vyhodnocovány. Uveden byl proces testování a látka, který byla u Johnsona nalezena. Reportáž měla zapůsobit spíše informativním dojmem, ovšem byla předvedena i vybavenost laboratoří a testovacích místností. Ke konci bylo řečeno i varování s jednoduchým, stručným ponaučením:

> *„Ben Johnson není žádná výjimka. Jakmile si látku vezmete, bude nalezena. Nejlepší způsob je si žádnou nevzít.“*[342]

O Johnsonově návratu do vlasti MBC hovořilo jako o potupné cestě.[343] Z olympijského vítěze se tak do tří dní stal odstrašující příklad a nepříjemnost pro Kanadskou sportovní výpravu. MBC bylo ke Kanadě v této kauze shovívavé a nijak nenaznačovalo, že by do případu mohli být zapojeni i jiní sportovci. V souvislosti s Johnsonovým pozitivním testem bylo také předvedeno testovací centrum spolu s kompetencemi místních pracovníků. Během tří dnů se tak z Bena Johnsona stal názorný příklad toho, jak by sportovní scéna ze strany atletů vypadat neměla.

3.10 Závěr olympiády

3.10.1 Pokrytí v novinových článcích

Média k slavnostnímu závěru olympijských her přistupují jako k loučení. Tonga ilbo píše v úvodním článku závěrečného dne: “*Je čas se rozloučit.*“[344] V dalším článku je konec olympiády doplněn i o *„smutné loučení“* a slib dalšího setkání na letních hrách v Barceloně 1992.[345] O závěrečné ceremonii psalo Tonga ilbo druhý den takto:

---

[341] MBC News, *Kchänada čŏngbu, benčonsŭn gukkatäpchjo čagjŏk čongsin paktchal [Kanadská vláda Benu Johnsonovi na doživotí odepřela právo startu coby národního reprezentanta],* 27. září 1988.

[342] MBC News, *Ollimpchik čchamka sŏnsu jakmul bokjong jŏbu kŏmsa kwadžŏng [Proces dopingových testů pro sportovní účastníky olympiády]*, 27. září 1988

[343] MBC News, *Kukčeollimpchikŭwŏnhö, Pen Čonsŭn kŭmmedal paktchal [Mezinárodní olympijský výbor odebírá Benu Johnsonovi zlatou medaili]*, 27. září 1988.

[344] Tonga ilbo, *Hanguk kŭm 12kä čonghap4ü [Korea má 12 zlatých medailí a celkové 4. místo]*, 2. října 1988, s. 1.

[345] Tonga ilbo, *Hwahabŭi čchukče asüun čakbjŏl [Festival harmonie, smutné loučení],* 2. října 1988, s. 3.

> *„2. října večer se na stadionu Čamsil znovu sešli hlavní hrdinové, kteří nás posledních 16 dní prováděli vítěznými dramaty, a strávili spolu poslední noc olympiády v Sŏulu, překonávajíc zdi mezi rasou, jazykem, kulturou a zvyky.“*[346]

Podobně jako na začátku her bylo opět vyobrazeno přátelství a překonávání kulturních rozdílů. Přátelství oslavuje i Čosŏn ilbo, stejně tak slibuje i setkání v Barceloně.[347]

Korejská republika byla ještě před rokem považována za rozvojovou zemi. Nyní se země může hrdě řadit mezi organizátorskou (i sportovní) elitu, která dokázala uspořádat sportovní mega-event. Tomu však předcházela finanční i organizační náročnost.

> *„Takto jsme posledních 7 let žili v olympijském syndromu – rozpolceni mezi starostmi, kritikou a nadšením a očekáváním.“*[348]

V ohlédnutí se za hrami Čungang ilbo zmiňuje, že Korea je tělem i duší světová. Vzdává hold všem sportovcům, kteří byli označeni za idoly a sportovní hrdiny. Opomenuti nebyli ani dobrovolníci a bezpečnostní složky, kteří se starali o organizaci a bezpečný chod her. Sŏul byl světu předveden jako moderní a organizace schopné město, a z pohledu Čungang ilbo je to také důvod k pocitu hrdosti. Avšak s tím přichází i varování, že hrdost není radno přehánět, načež byla jako příklad zmíněna potyčka na zápase Pjŏn Čŏng-ila se slovy, že „*přehnaná národní hrdost způsobí nečekaný hněv.“*[349] Za tímto incidentem se ohlíží i Čosŏn ilbo a Tonga ilbo, ovšem pouze jen stručně coby za negativní událostí.[350]

---

[346] Tonga ilbo, *Segjega sonesončapko asüun čakbjŏl [Svět ruku v ruce, smutné loučení],* 3. října 1988, s. 15.

[347] Čosŏn ilbo, *Hanguk kŭm 12kä 4ü sŏulollimpchik pchemak [Korea je na 4. místě s 12 zlatými medailemi, olympiáda v Sŏulu končí],* 3. října 1988, s. 1.

[348] Čungang ilbo, *Hanguksaŭi sädžang jŏn sŏulollimpchik [Olympiáda v Sŏulu otevřela novou éru korejské historie]*, 2. října 1988.

[349] Tamt.

[350] Čosŏn ilbo, *Če24hö sŏul ollimpchik 10tänjusŭwa hwadžebonsasŏndžŏng [10 největších zpráv 24. Olympijských her v Sŏulu, největší témata],* 3. října 1988, s. 12.

Tonga ilbo, *Urisiminčŏngsin kŭmmedal ttatta [Naše občanské smýšlení získává zlatou medaili],* 2. října 1988, s. 11.

Výrazný byl i důraz na otevření KR světu. Z pohledu Čungang ilbo již bylo řečeno, že lidé mohou být hrdí. Zároveň to ale znamená, že se Korejské republice otevírají další možnosti, tudíž občané svým způsobem musejí vyjít ze své komfortní zóny, na kterou byli doposud zvyklí:

> *„Ať chcete nebo ne, ve skutečnosti nebo myšlenkách, olympiáda nám otevřela dveře – přinesla nám věci, které byly mimo náš každodenní život, a přiměla nás navázat kontakt s venkovním světem. ‚Svět Sŏulu, Sŏul světu', tento slogan jen potvrzuje, že musíme rozšířit své obzory do světového měřítka. A tak jsme našli podnět pro otevření a změny v našem uvědomění a hodnotách každodenního života, pro rozšíření si obzorů a objevení nové perspektivy.*[351]

Korejská republika se prostřednictvím olympijských her snažila o představení sebe sama celému světu. Chtěla rozšířit povědomí ostatních zemí o Koreji. Čungang ilbo tímto však také avizuje, že změny, kterými KR procházela v rámci příprav, nekončí se závěrem her. Jako kdyby tímto Čungang ilbo předesílalo, že s koncem olympiády přijde ještě více změn. Jak již bylo řečeno v kapitole o přínosu olympijských her, KR po hrách prošla rozvojem v oblasti turismu a ekonomiky. Stala se turistickou destinací, získala nové obchodní nabídky, ale zároveň také proměňovala svou společnost v konzumní.

Závěrem také byly uvedeny některé významné momenty olympiády, i ty negativní. Patřilo mezi nimi dojemné vítězství házenkářek. Z nepříjemností, které se kromě zmíněného konfliktu na zápase Pjŏn Čŏng-ila na hrách vyskytly, byl zmíněn neúspěch běžkyně (a také nositelky olympijské pochodně) Im Čchun-ä, která bohužel pro korejskou výpravu nezískala žádnou medaili, a dopingová kauza Bena Johnsona.[352]

V samém závěru jsou ale hry považovány za úspěšné. Image KR vystupuje na světové jeviště.[353] Tonga ilbo píše, že coby kompenzace za veškeré přípravy a finanční

[351] Čungang ilbo, *Ollimpchikŭl kkŭnämjŏnsŏ... [Na konci olympiády...]*, 2. října 1988.

[352] Tonga ilbo, *Hanguginŭi segje čchehŏm [Korejci zažili svět]*, 2. října 1988, s. 2.

[353] Tonga ilbo, *Urisiminčŏngsin kŭmmedal ttatta [Naše občanské smýšlení získává zlatou medaili],* 2. října 1988, s. 11.

náročnost, kterou hry představovaly, se nyní Korejské republice otevírají široké obzory v oblasti diplomacie a ekonomiky.[354]

Jihokorejské deníky obdobně jako během slavnostního zahájení pracovaly s konceptem přátelství a pospolitosti napříč národy. Neopomněly poděkovat všem zapojeným občanům, ale zároveň také upozornily, že konec her neznamená konec v úplném slova smyslu.

3.10.2 Pokrytí v televizních reportážích MBC

> *„Pochodeň, která přislíbila světovou harmonii a pokrok, pohasla a olympiáda v Sŏulu byla slavnostně ukončena.“*[355]

Podobně jako u zahájení olympiády, MBC opět nabídlo sestřih z ceremoniálu. Převládaly záběry sportovních výprav, které se na slavnostním zakončení dobře bavily. Byl zobrazen i prezident No Tchä-u, který se ceremoniálu zúčastnil. Oficiální uzavření však na rozdíl od zahájení nebylo v jeho kompetenci. Tato úloha tentokrát náležela předsedovi MOV, Samaranchovi. Ten prohlásil hry za ukončené a předal pomyslnou štafetu španělské Barceloně, která letní olympiádu znovu zahájila v roce 1992.[356] Závěr olympijských her na MBC by se dal interpretovat jako hořkosladký, podobně jako u jihokorejských deníků. Je vyjádřena lítost z loučení, ale zároveň i radost z odvedené práce a naděje na další shledání:

> *„Účastníci slíbili, že se opět setkáme v Barceloně a rozjímali nad přátelstvím. Obecenstvo navzdory lítosti z loučení cítilo hrdost, že jsme to konečně dokázali.“*[357]

---

[354] Tonga ilbo, *Ollimpchik ihuŭi kwadže, mindžokdojakŭi sädžang jŏllida [Úkol po olympiádě, nová éra],* 3. října 1988, s. 1.

[355] MBC News, *Sŏul ollimpchik pchjehösik kwanggjŏng [Pohled na závěrečnou ceremonii olympiády v Sŏulu],* 2. října 1988.

[356] Tamt.

[357] MBC News, *Sŏulollimpchik pchjemak hängsa čŏngni [Konec závěrečného ceremoniálu olympiády v Sŏulu],* 2. října 1988.

> *„Olympiáda v Sŏulu přivítala hosty z celého světa pod svěžím podzimním sluncem, a pod měsíčním svitem raného podzimu jsme si během utišování smutku z loučení slíbili další setkání.*[358]

Na závěrečném ceremoniálu byl vyobrazen i most Odžakkjo (烏鵲橋)[359], který symbolizoval loučení i shledání. V kontextu s olympijskými hrami tak byl tento význam spojen s budováním vztahů, které byly pro tuto olympiádu stěžejní:

> *„Naše emoce z loučení a shledání překračovaly napříč Východem, Západem a rasou, načež vzájemně propojily naše srdce.“*[360]

Lze tak sledovat, že podobně jako u *čchadžŏnnori* během zahajovacího ceremoniálu, i zde byly představeny hodnoty přátelství a pospolitosti na základě tradičních prvků. Mimo jiné zde opět můžeme zpozorovat užití slov „Východ“ a „Západ“. Olympijské hry byly považovány za pomyslný mírový most mezi Východem a Západem. Zároveň také byla na této olympiádě vysoká očekávání ohledně setkání SSSR a USA po vzájemných bojkotech na hrách.

V ohlédnutí se za hrami MBC vyzdvihlo příkladné chování občanů KR, kteří se na místech sportovních klání chovali spořádaně a fandili za každé situace. Na to konto se zde však objevila narážka na situaci ze zápasu Pjŏn Čŏng-ila. V reportáži byly využity záběry z boxerského zápasu, byť nepatřily k onomu osudnému. V tu chvíli bylo řečeno toto:

> *„Spořádané obecenstvo tleskalo férové, skvělé hře, i když se nevyhrávalo. Při nespravedlivém vedení zápasu nebo verdiktu diváci chtěli pravdu a protestovali, i když byl verdikt ve prospěch našeho týmu.“*[361]

---

[358] Tamt.

[359] Tento most pochází z příběhu o Kjŏn-uovi a Čing-njŏ. Oba byli do sebe zamilovaní, avšak byli od sebe rozděleni na východ a západ. Mezi nimi byla mléčná dráha. Vrány a straky jim poté přes mléčnou dráhu postavily most, aby se Kjŏn-u a Čing-njŏ mohli setkat. V souvislosti se závěrečnou ceremonií LOH 1988 tak byl most Odžakkjo symbolicky vyobrazen jako most mezi Východem a Západem. (Korean Chilseok Festival: The Love Story of Gyun Woo and Jik Nyo, In: *Jogye Order of Korean Buddhism* [online], 2014, [cit. 17.5.2023]. Dostupné z: http://www.koreanbuddhism.net/bbs/board.php?bo_table=0010&wr_id=474).

[360] MBC News, *Sŏulollimpchik pchjemak hängsa čŏngni [Konec závěrečného ceremoniálu olympiády v Sŏulu],* 2. října 1988.

MBC po události, která se na zápase stala, zmínilo zaujatost rozhodčího. Zdá se, že se tento incident zapsal do paměti Korejců natolik, že i po konci olympiády byl takto nepřímo reflektován v médiích.

Druhý den po slavnostním zakončení her sledovalo MBC situaci na letišti Kimpcho, ze kterého zahraniční sportovní výpravy opouštěly KR. V reportáži se o jejich odletu hovořilo jako o poslednímu loučení. Sŏul, ze kterého návštěvníci odlétali, byl *„město Východo-Západní harmonie.“* Členové výprav byli zobrazeni v dobré náladě. S tím také zaznělo, že sportovci byli nadšení, že se mohli zúčastnit největších olympijských her.[362]

Olympijské hry se do Korejské republiky vrátily v roce 2018, a to ve své zimní variantě. Tehdy KR porazila v hlasování německý Mnichov a francouzské Annecy.

[361] MBC News, *Sŏulollimpchik kjŏlsan [Ohlédnutí za olympiádou v Sŏulu]*, 3. října 1988.

[362] MBC News, *Kimpchokonghang, ollimpchik pchämilli čchulguk rŏsi [Olympijská rodina ve víru odletu ze země]*, 3. října 1988.

Závěr

Na olympiádě si zcela nepochybně každý najde své. Někdo bude obdivovat krásy provedení slavnostních ceremoniálů, jiní vzdají čest sportovcům a jejich výkonům, ale některé jedince sport nemusí zajímat vůbec a bude naopak na tuto sportovní událost pohlížet jako na politickou přehlídku. S postupem věku i času si člověk může uvědomit, že na olympijských hrách se mezi sebou nesetkávají jen sportovní výpravy různých národností, ale i významné politické osobnosti.

Pro Korejskou republiku byly olympijské hry příležitostí pro svůj pomyslný debut mezi vyspělými zeměmi, příležitostí, dát světu vědět, že nyní je země na takové úrovni, aby se mohla měřit s ostatními. Nebylo to dávno, co se země nacházela v autoritářském režimu a násilných demonstracích. V roce 1987 v Korejské republice došlo k výrazným politickým změnám, které zaznamenaly i uvolnění cenzury v médiích. Rok nato se v Sŏulu konala mezinárodní sportovní akce, na kterou se dostavili sportovci, političtí představitelé a novináři z celého světa.

Aby se Jižní Korea náležitě předvedla, zásadně přestavěla a modernizovala své hlavní město Sŏul a motivovala obyvatele k pomoci s organizací. Mnoho lidí se s radostí zapojilo a byli hrdí na to, že mohou být součástí olympiády. Jsou tací, kteří se pozitivně naladili na změny v každodenním životě a ve společnosti. Přípravy si však vyžádaly oběti a někteří kvůli přestavbám a rekonstrukcím přišli o své domovy. Vznikaly tak i pochybnosti o poselství her. Někteří ani i s ohledem na své občanství nepociťovali hrdost a spíše se ptali, pro koho hry skutečně jsou.

Olympiády se zúčastnilo kolem osmi tisíc sportovců. Cílem bylo, aby vše proběhlo bezpečně a v mírovém duchu. Ani tyto hry se však neobešly bez bojkotu, a to především ze strany KLDR. Ta chtěla využít příležitosti, zhostit se organizace poloviny disciplín a nechat hry přejmenovat. Jednání však ve prospěch KLDR nebylo příliš příznivé, a tak nakonec od diskusí ustoupila a olympiádu bojkotovala. V Pchjŏngjangu se v roce 1989 konal 13. Světový festival mládeže a studenstva, který mnozí považovali za odpověď na Sŏul 1988. Pro disciplíny byla na festivalu využita sportoviště nacházející se v ulici Čŏngčchun, která původně měla posloužit i při případné spoluorganizaci letní olympiády.

Korejské republice se po olympiádě otevírá mnoho možností v oblasti popkultury, ekonomiky a cestování. Dostala se více do povědomí ostatních zemí světa a zároveň se z ní také stává atraktivní turistická destinace. O třicet let později pořádá zimní olympiádu

v Pchjŏngčchangu, a v roce 2024 se v provincii Kangwŏn konají olympijské hry mládeže. Korejská republika bude zřejmě také usilovat o návrat letní olympiády do Sŏulu, a to pro rok 2036. Může se tak stát jedním z měst, kde se LOH konaly více než jedenkrát. Doposud se to zatím podařilo Londýnu, Paříži, Los Angeles, Aténám a Tokiu.

Cílem této bakalářské práce bylo představit Letní olympijské hry v Sŏulu nejen jako sportovní událost, ale také jako mediální téma. V první části jsem v souvislosti s tématem uvedla historicko-politický kontext. Dále jsem se zaměřila na LOH 1988 od zvolení na základě hlasování MOV až po samotné přípravy a organizaci. V kapitole věnované médiím jsem představila mediální situaci v Koreji. Než byla v 80. letech 20. století v KR uvolněna cenzura, potýkala se média s nesvobodou, kontrolou a omezováním ve psaní a vydávání. Po uvolnění cenzury se sice objevují nezávislá média, avšak některá média se v té době nechávala nepřímo ovlivňovat soukromými firmami nebo politickými osobnostmi výměnou za finanční dary nebo výhodné obchodní nabídky. Olympijské hry se konaly rok po zrušení Obecného tiskového zákona, který vymezoval práva a restrikce týkající se tisku. Co se týče samotného pokrytí olympijských her, vybrala jsem téma zvolení Korejské republiky coby organizátora her, což bylo v roce 1981, ještě v době restrikcí. Dále jsem se věnovala zahájení i závěru her, sportovním výkonům, ale i dvěma velkým kontroverzím, které se na akci udály.

Média sdílela entusiasmus ze zvolení Korejské republiky coby organizátora a snažila se ve čtenářích a divácích probudit národní hrdost. Zmiňovaný čas zvolení Sŏulu, 11:45 večer, se symbolicky stává zlomovým okamžikem, kdy vítězí úsilí Jihokorejců prezentovat svou vlast jako vhodného kandidáta pro pořádání her. Avšak s tímto časem začínají i sedmileté přípravy. Vzhledem k uplynulým historickým událostem bylo pro média také zásadní zdůraznit své vítězství nad Japonskem, které coby protikandidát usilovalo o konání her v Nagoji. Porážka Japonska pro KR znamenala velký pocit zadostiučinění.

Korejská média líčila olympiádu po citové stránce. Dojímala se nad pospolitostí a snahami, za kterých podle nich probíhaly přípravy. Vracela se do minulosti a připomínala nepříznivé podmínky, které Koreu v průběhu let potkaly. Vyzdvihovala hodnoty přátelství a neupustila od nich ani během závěru olympijských her. Mnohokrát se v médiích vyskytovala slova „harmonie“ a „přátelství“.

Olympijské hry byly poznamenány i pár vroubky pro Korejskou republiku. První začal ihned na zahajovacím ceremoniálu, kdy v olympijském kotli následkem uhoření

nešťastně zahynulo několik bílých holubiček. Tento případ mnohé rozhořčil, a tak je v budoucnu nahradila moderní technika a projekce. Korejská média o tomto incidentu nemluvila. Překvapivé je, že v záznamu zahajovacího ceremoniálu na oficiálním YouTube kanálu OH, je dodnes stále možné tento proces spatřit.

Další kontroverzní událost se stala na boxerském zápasu Pjŏn Čŏng-ila a Aleksandara Khristova, kde proti sobě stály dva různé druhy morálních problémů. Jedním bylo zřejmě zaujaté rozhodnutí sudího a druhé bylo jeho následné řešení násilím. V celé situaci hrály velkou roli emoce a pocit křivdy, který verdikt v korejském týmu vzbudil. Světová média Koreu za tento výstup kritizovala, avšak někde se setkala i s pochopením vzhledem k národnosti předsedy rozhodčích, který pocházel stejně jako Khristov z Bulharska. Čosŏn ilbo bylo k rozhodčímu Walkerovi zřejmě nejkritičtější a dalo jasně najevo, že verdikt byl nesprávný. Kritická byla i televizní stanice MBC, avšak k počínání korejských představitelů. Násilí odsoudila a dala najevo, že by se zapojení jedinci měli zodpovídat občanům, kteří se v uplynulých sedmi letech aktivně zapojovali do příprav na olympijské hry.

Olympijské hry v Sŏulu neznamenaly zlom pouze pro Jižní Koreu, nýbrž pro celý svět. Tím nepochybně otřásl dopingový skandál Bena Johnsona. Ten vrhl stín nejen na samotnou kariéru tohoto sprintera, ale i na kanadskou sportovní výpravu. Tento incident byl jedním z těch, který zažehl tendence k důraznějšímu boji proti dopingu ve sportu.

Domácí sportovci byli nad očekávání úspěšní a svými výkony si tak zajistili dobré konečné umístění. Korejská republika se vyznamenala nejen organizačně, ale i sportovně. Otevřely se jí nejen dveře do světa, ale i nové možnosti.

V roce 1981, v souvislosti se zvolením organizátora LOH 1988, byla olympiáda v popředí deníků. Média se pokoušela o to, aby navzdory nepříznivé politické situaci byla pozornost čtenářů věnována národnímu triumfu v Baden-Baden, výzvám ke spolupráci, snahám v následujících sedmi letech a spatření pozitivních aspektů konání her. Během olympijských her média hlásala pospolitost napříč zeměmi celého světa a OH popisovala jako mírový festival mezi Východem a Západem. Mimo jiné až nacionalisticky vyzdvihovala zotavení z nepřízní osudu země. Neúčast KLDR byla zmíněna pouze lehce bez náznaků kritiky vůči Severu. Média v tomto ohledu mohla být instruována, aby byl jejich výklad během této velké mezinárodní události převážně v mírovém duchu, a aby se svými články nebo reportážemi nepokoušela nikoho vyprovokovat. V souvislosti s neúčastí Čŏn Tu-hwana na zahájení olympiády, byly zmíněny jeho finanční skandály. Domnívám

se, že v období cenzury by tento případ nebyl zmíněn vůbec. Samotné snahy ohledně organizace byly popsány skoro až perfekcionisticky, tudíž vyskytla-li se nějaká anomálie, byla buď přehlédnuta, nebo se k ní přistupovalo velmi šetrně. Skonání bílých holubiček na zahajovacím ceremoniálu bylo tiše přehlédnuto. Násilnosti na zápasu Pjŏn Čŏng-ila byly nejprve vylíčeny dosti střídmým způsobem, a zřejmě až na tlak zahraničních médií byla jihokorejská média k incidentu kritičtější. Toto lze považovat jako náznak, že do té doby média spíše neměla v úmyslu tuto problematiku dále rozvádět. V závěru proto shledávám, že i po uvolnění cenzury byla témata regulována a přizpůsobována aktuálnímu dění.

Seznam použitých zdrojů:

Prameny:

Čosŏn ilbo, 1981, 1988. *Naver New Library* [online]. Dostupné z: https://newslibrary.naver.com/search/searchByDate.naver

Čungang ilbo, 1981, 1988. *Čŏnčche njusu* [online]. Dostupné z: https://www.joongang.co.kr/sitemap/index

Tonga ilbo, 1981, 1988. *Naver New Library* [online]. Dostupné z: https://newslibrary.naver.com/search/searchByDate.naver

MBC News, 1988. *Njusu deskchu* [online]. Dostupné z: https://imnews.imbc.com/replay/2022/nwdesk/

Literatura:

CARTER, Neil. *Medicine, sport and the body a historical perspective.* London: Bloomsbury Academic, 2012, 299 s. ISBN 1-283-70612-1.

ECKERT, Carter J. et al., *Dějiny Koreje*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009, 424 s. ISBN 978-80-7106-580-7.

KWAK, Dae Hee a Joon Ho KANG. Modern Sport in Korea: A historical perspective. In: *Sport in Korea: History, development, management* [online]. London: Taylor and Francis, 2017. 278 s. ISBN 1-351-86006-2.

MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha, Nakladatelství Karolinum, 2016, 254 s. ISBN 978-80-246-3093-9.

MUSIL, Josef. *Úvod do sociální a masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008, 123 s. ISBN 978-80-86723-44-0.

RHYU, Sang-young. Chaebol. *The Oxford Handbook of South Korean Politics* [online]. Oxford University Press, 2023, 673 s. ISBN 9780192894045. Dostupné z: doi:10.1093/oxfordhb/9780192894045.013.8

SETH, Michael J. *A Concise History of Korea: From Antiquity to the Present.* Rowman & Littlefield Publishers, 2019, 616 s. ISBN 1538128985.

SORNETTE, Didier. *Why stock markets crash: critical events in complex financial systems*. Princeton, [New Jersey]: Princeton University Press, 2017 – 2003. 417 s. ISBN 0-691-17595-0. Dostupné z: doi:10.1515/9781400885091

Sŏul 1988: *Če 24hö ollimpchiktähö čonghapannä.* Seoul Olympics Organizing Comitteee, 1988. 156 s.

URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada, 2011, 230 s. ISBN 978-80-247-3563-4.

WILLIAMS, Louise a Roland RICH. *Losing control: freedom of the press in Asia*. Canberra: Australian National University E Press, 2013, 298 s. ISBN 1-925021-44-0.

Odborné články:

BRIDGES, Brian. The Seoul Olympics: Economic Miracle Meets the World. *International journal of the history of sport* [online]. Routledge, 2008, 25(14), 1939-1952. ISSN 0952-3367. Dostupné z: doi:10.1080/09523360802438983

CHO, Jihyun a Alan BAIRNER. The sociocultural legacy of the 1988 Seoul Olympic Games. *Leisure studies* [online]. ABINGON: Routledge, 2012 31(3), s 271-289. ISSN 0261-4367. Dostupné z: doi:10.1080/02614367.2011,636178.

CHO, Jihyun. Elite Sport in South Koran Society: Consequences of the 1988 Seoul Olympic Games [online]. *Hanguk čejuk kjojuk hakhöči,* 2013. 18(2), 14 s.

COLLINS, Sandra. East Asian Olympic desires: identity on the global stage in the 1964 Tokyo, 1988 Seoul and 2008 Beijing games. *International journal of the history of sport* [online]. ABINGON: Routledge, 2011, 28(16), 2240-2260. ISSN 0952-3367. Dostupné z: doi:10.1080/09523367.2011.626678

HAN, Sung-joo. South Korea in 1987: The Politics of Democratization. *Asian survey* [online]. University of California Press, 1988, 28(1), s. 52–61. Dostupné z: https://doi.org/10.2307/2644872

JOO, Yu Min, Yooil BAE a Eva KASSENS-NOOR. 1988 Summer Olympics and the Rise of South Korea and Seoul. *Mega-Events and Mega-Ambitions: South Korea's Rise and the Strategic Use of the Big Four Events* [online]. United Kingdom: Palgrave Macmillan UK, 2017, s. 23-46, ISBN 9781137531124. Dostupné z: doi:10.1057/978-1-137-53113-1_2

KIM, Hun Sik. Media, the Public, and Freedom of the Press. *Social indicators research* [online]. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2003, 62/63(1-3), 345-364 s. ISSN 0303-8300. Dostupné z: doi:10.1023/A:1022609620582

LEE, Su-hoon. Transitional Politics of Korea, 1987-1992: Activation of Civil Society. *Pacific affairs* [online]. Honolulu: University of British Columbia, 1993, 66(3), s. 351-367 ISSN 0030-851X. Dostupné z: doi:10.2307/2759615

OK, Kwang a CHOI, Bongam. Catalytic Function of 1988 Seoul Olympics: Modernization and Globalization of Korean Society. *The Asian Journal of Kinesiology*, 2009. 9 (11-19) s.

PAK, Hänam. 1988 Sŏulollimpchikwa sisŏnŭi sahöčŏngčchi. *Sahöwa jŏksa*, 2016, (110), 37 (353-389) s.

RADCHENKO, Sergey. It's Not Enough to Win: the Seoul Olympics and the Roots of North Korea's Isolation 1. *International journal of the history of sport* [online]. Routledge, 2012, 29(9), 1244-1262 s. ISSN 0952-3367. Dostupné z: doi:10.1080/09523367.2012.677036

SORENSEN, Clark W. The paradoxical effect of democratisation on the South Korean education system in the 1980s and early 1990s. *History of education (Tavistock)* [online]. ABINGDON: Routledge, 2021, 21 s. ISSN 0046-760X. Dostupné z: doi:10.1080/0046760X.2021.1918267

YOUM, Kyu Ho. Press Freedom under Constraints: The Case of South Korea. *Asian survey* [online]. Berkeley, Calif: University of California Press, 1986, 26(8), 868-882. ISSN 0004-4687. Dostupné z: doi: 10.1525/as.1986.26.8.01p0405n

Internetové zdroje:

1978 United Nations Security Council election, In: *Wikipedia* [online]. Naposledy upraveno 18.2.2023, [cit. 1.5.2023]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/1978_United_Nations_Security_Council_election

Andong Chajeon Nori (Chariot Battle of Andong). In: *Cultural Heritage Administration* [online]. [cit. 1.5.2023] Dostupné z: http://english.cha.go.kr

Chuseok – A Korean Thanksgiving, In: *chuseok.org* [online]. [cit. 14.5.2023]. Dostupné z: https://chuseok.org/chuseok-a-korean-thanksgiving/

Games of the XXIV Olympiad, Seoul 1988: Fonds List. In: *Olympic World Library* [online]. Historical Archives, Olympic Studies Centre: International Olympic Comittee (IOC), 2013, 6 s. Dostupné z: https://library.olympics.com

IOC „Tähanmingugŭi Sŏn Kidžŏngi segje sewŏ“, In: *Chosun ilbo* [online]. Naposledy upraveno 16.12. 2011, [cit. 20.3.2023]. Dostupné z: https://www.chosun.com/site/data/html_dir/2011/12/16/2011121600262.html

Korean Chilseok Festival: The Love Story of Gyun Woo and Jik Nyo, In: *Jogye Order of Korean Buddhism* [online]. 2014, [cit. 17.5.2023]. Dostupné z: http://www.koreanbuddhism.net/bbs/board.php?bo_table=0010&wr_id=474

Korean President Before the U.N. In: *C-SPAN* [online]. [cit. 12.4.2023]. Dostupné z: https://www.c-span.org/video/?4747-1/korean-president-un

MCFARLINE, Peter, From the Archives 1988: Referee flees Seoul Olympics after ring assaults, In: *The Age* [online]. 21.9.2020, [cit. 14.3.2023]. Dostupné z: https://www.theage.com.au/sport/from-the-archives-1988-referee-flees-seoul-olympics-after-ring-assaults-20200918-p55wxa.html

Military exemption: performance booster or unfair privilege? In: *The Korea Herald* [online]. 20.9.2018, [cit. 12.5.2023]. Dostupné z: https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20180904000775

National Sports Promotion Corporation, In: *en.namu.wiki* [online], [cit. 10.5.2023]. Dostupné z: https://en.namu.wiki/w/국민체육진흥공단

OLYMPIC VALUES, In: *olympics.com* [online]. [cit. 15.4.2023]. Dostupné z: https://olympics.com/ioc/olympic-values

Olympics, Seoul 1988 - Opening Ceremony | Seoul 1988 Replays, In: *YouTube.* Zveřejněno dne 8.6.2020, [cit. 23.3.2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=KeWSC7iCnpM

SCOTT, Matt. Burnt doves and multi-million dollar performances: How Olympic opening ceremonies have evolved, In: *National Post* [online]. Naposledy upraveno dne 18.7.2021, [cit. 10.4.2023] Dostupné z: https://nationalpost.com/sports/olympics/how-olympic-opening-ceremonies-have-evolved

SEOUL 1988 THE TORCH, In: *olympics.com* [online]. [cit. 23.3.2023]. Dostupné z: https://olympics.com/en/olympic-games/seoul-1988/torch-relay

Sŭpchočchŭmongttang, Ollimpchik poksing sasang čŏakŭi sagŏn, Roi Čonsŭ čuniŏ kjŏnggi pchjŏnpcha pchandžŏng nollangwa pchandžŏng pulbok nandong sŭkchändŭl. Miguk ŏllonŭi pinan. Sŏulollimpchik poksingesŏ ittŏn pulsangsakjŏnggidŭrŭi hairaitchŭ, In: *YouTube* [online]. Zveřejněno dne 9.11. 2011 [cit. 1.5.2023] Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=OB-PrrQgHGY

THE LOSER. In: *Sports Ilustrated* [online]. 13.10.1988, [cit. 12.4.2023]. Dostupné z: https://vault.si.com/vault/1988/10/03/the-loser

Value of 1988 South Korean Won today, In: *inflationtool.com* [online]. [cit. 10.4. 2023]. Dostupné z: https://www.inflationtool.com/calculator

Seznam zkratek:

KLDR	Korejská lidově demokratická republika
KR	Korejská republika
LOH 1988	Letní olympijské hry 1988
MOV	Mezinárodní olympijský výbor
OH	Olympijské hry